REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următorele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut)
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o colónă 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Numĕr de Duminecă 26).

„GAZETA“ iese în fie-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brasov
Administrațiunea, Piața mare, Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 142.—Anul LXVI. **Brașov, Duminecă 29 Iunie (12 Iulie).** **1903.**

Se cere o lămurire.

Cetitorii noștri sciu bine, că Dr. Aurel Vlad, deputatul cercului Dobra, înainte de a fi ales, a declarat cătră alegĕtorii sĕi, că nu póte primi întreg programul partidului național, ci îl primesce numai ciuntat, ștergênd din el punctul întâiŭ.

Credem, că nimenĭ pe lume nu se va îndoi, că printr'asta numitul deputat s'a lăpĕdat de programul partidului național, și decĭ a încetat de a mai fi aderentul acestuia. Mai mult însĕ. Și candidarea sa de deputat, făcêndu-se fără de scirea și de învoirea partidului și în contra hotărîrilor conferențelor naționale, carĭ sunt obligătore pentru toțĭ membrii partidului până ce nu vor fi înlocuite cu altele, a arătat, că dênsul e decis a deserta din rêndurile membrilor supușĭ disciplinei partidului.

Nu ințelegem decĭ cum d-l Dr. Vlad vine acum sĕ declare în vorbirea, ce a ținut'o Miercurea trecută în camera ungurêscă, că „este aderentul partidului național român, și că a fost ales cu programul acestui partid!“

Care vrea sĕ ḑică: sĕ nu te ţinĭ de programul și de hotărîrile partidului, sĕ n'ai nicĭ un fel de împuternicire dela acesta, sĕ lucrezĭ chiar în contra unității și a solidarității din sînul lui, sĕ te ridicĭ în contra trecutului și atitudinei partidului și totuşĭ sĕ ḑicĭ apoi în dietă, că e partidul tĕu, și sĕ vreai sĕ trecĭ de aderentul lui!

Acéstă apucătură, mărturisim, n'o înțelegem. Jocul cu doi banĭ în trei pungĭ, ce se pare că vrea sĕ-l jóce d-l Vlad, nu-i póte face onóre, cu atât mai puțin pote fi în interesul partidului și a causei.

De aceea se cere neapărat, este o datorie de onóre a deputatului cercului Dobra sĕ se lămurêscă, nu înaintea șoviniștilor din dietă, ci înaintea opiniuuei publice românescĭ, ca sĕ scim de cine se ține, cu cine merge și ce scop urmăresce dênsul, când se pune în contraḑicere cu politica națională română, cu spiritul adevĕrat al luptelor nóstre naționale, și face propagandă pentru deserțiunea din partidul nostru național sub cuvênt, că este aderentul acestui partid și că e ales pe basa programului național.

Sĕ ne spună odată d-l Vlad clar și limpede, ce program a înțeles când a vorbit de programul național?

Am vrea mai departe sĕ scim, ce l'a îndreptățit pe Dr. Aurel Vlad, pe ce s'a basat el și ce țintă a avut, când în vorbirea sa din cameră a luat în deșert și a desaprobat, înaintea celor mai turbați contrarĭ ai nemului nostru, politica națională ce au purtat'o și o pórtă Românii noștri avênd a se lupta necontenit cu elemente de acele, carĭ, ca și d-l Vlad, sunt nedisciplinabile, carĭ voesc ca tóte sĕ le scie mai bine și tóte le fac și le întreprind, numai de aceea nu vor sĕ scie, de ce poporul are mai mare și neapĕrată necesitate: de-o străruință și muncă comună desinteresată, sĕvêrșită fără sgomot, cu bună înțelegere și cu abnegare de sine spre a întări legăturile frățescĭ din sînul poporului român și spre a-l pregăti pentru luptele, ce vor decide sórtea lui viitóre?

Se vede, că tinĕrul deputat al Dobrei are cu totul alte părerĭ despre trebuința poruncitóre ca Românii sĕ facă tóte încordările posibile spre a restabili strînsa unire și înțelegere în lucrările și luptele lor, și crede, că dieta din Pesta e cel mai bun loc unde s'ar puté sĕvêrși acésta. Nu scie séu nu vrea sĕ țină sémă, că de când au esistat diete în Ungaria și în Ardeal intrigile în contra esistenței naționale a Românilor în aceste diete și-au aflat patul lor cel mai cald.

Și ce efect, își închipuesce dênsul, va avé asupra poporului nostru o astfel de purtare?

D-l Vlad, ca persónă, póte face cum îl taie mai bine capul, dér atuncĭ n'are dreptul de a vorbi orĭ a-se înfățișa în dietă ca omul de încredere al partidului național român. E dator din contră sĕ recunóscă, că s'a abătut dela drumul prescris de luptele din trecut și de programul acestui partid. Mai e dator ca om și Român cinstit sĕ lumineze pe alegĕtorii sĕi dela Dobra și sĕ le esplice starea lucrului, ca sĕ nu privéscă într'ênsul, care a părăsit credeul partidului, un stegar al acestuia.

Destule nenorocirĭ ne-au ajuns prin aceea, că adversarii au dat năvală cu ajutorul puterei statului sĕ ne sugrume și nimicéscă partidul. Nu putem suferi ca acum și din mijlocul nostru sĕ se ridice glasul nesincerității și al intrigei și sĕ încarce și turbure și mai tare mințile și inimile Românilor noștri.

Nu vrem sĕ vină peste noi chaosul de idei și de fapte, ca sĕ nu se mai pótă gândi nicĭ unul din noi un fel cu celă-lalt, sĕ facă fie-care ce vré și sĕ priméscă și respingă după plac programele și hotărîrile némului nostru.

Așa ceva póte sĕ placă celor carĭ vor aservirea nóstră pentru vecĭ, carĭ ne trimit în România, décă voim sĕ învĕțăm carte românéscă mai multă, de cât se învață în cele trei, patru clase sătescĭ prin munca, din sudórea nóstra și cu permisiunea inspectorilor de șcóle ungurescĭ, — dér nu ne póte conveni nouĕ și, credem firm, că d-l Vlad, décă se va cugeta serios asupra lucrului și mai nepreocupat de persóna sa, va găsi, că avem dreptate și se va convinge, că a comis mare necuviință, ba un pĕcat greu, când le-a vorbit adversarilor noștri de Dumneḑeu scie ce nouă direcție în partidul nostru național, presentându-se pe sine ca aderentul credincios al acestuia.

Va vedé și va trebui sĕ vadă și sĕ se convingă în curênd deputatul Vlad, că nu i-a fost și nu-i este permis sĕ lățéscă și propage printr'o astfel de purtare în doi perĭ îndoiéla, confusiunea și destrăbălarea în partidul nostru național, care orĭ câte loviturĭ și desastre a suferit pân' acum de la adversari, și în urma nemerniciei unora din sînul sĕu, este încă, har Domnului, departe de a fi officit și șĭ-a păstrat încă puterile, ce aștéptă numai prilegiul și timpul potrivit de a se manifesta cu tótă vigórea.

Așa-dér, încă odată, deputatul cercului Dobrei este dator șieșĭ, partidului național, din care a făcut până acum parte, și națiunei sale de a da sémă despre purtarea sa.

Revista politică.

In revista numĕrului nostru trecut de Duminecă, am dat o icónă fidelă a situațiunei în care se găsesce țéra și mai ales dieta din Pesta după venirea la cârmă a guvernului Khuen-Hedervary. In decursul acestei sĕptĕmânĭ *starea lucrurilor nu s'a schimbat.* Din contră, pare că încurcătura devine de ce în ce mai mare. In dietă partidele se resboesc între sine, se învinuesc unii pe alții domnii din stânga și drépta, opoșiționalĭ și guvernamentalĭ, vreme își iau din destul pentru a îmblăti câte verḑĭ și uscate în cestiunea așa ḑiselor postulate (cererĭ) naționale maghiare în armată, încât pare că n'are sĕ sfirșéscă nicĭ până la tómnă puhoiul de discursurĭ obstrucționiste.

*

Aprópe de două sĕptĕmânĭ se urméză în dietă *desbaterea asupra programului ministrului Khuen-Hedervary.* Ómenii din partidul liberal-guvernamental nu se prea opintesc cu discursurile. In schimb însĕ cei din oposiție sunt cu atât mai silĭtorĭ și neastîmpĕrațĭ în a îngrămădi, în lungĭ

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Contemplațiunĭ.

III.

Omul, leul și arborele.

Intr'o diminéță pompósă de vară, cum sunt diminețele sub cerul senin și majestuos al Indiei, mergea un vênător pe cărarea unei livedĭ de la marginea pădurii. Fire poetică, el era cu pușca la umĕr, dér cu ochii și cu mintea mai mult la frumusețile naturei de cât la vînat. Privirea lui se opresce de-odată asupra unui leu, care sta culcat subt un stejar secular, fără sĕ se misce la apropierea vênătorului.

— Afurisită fiéră; — gândea vênătorul. — Pe când tóte animalele se feresc cu frică din calea mea, el pare că nicĭ nu mĕ bagă în sémă.

Leul părea că se mira și el, ce o fi căutând pe aicĭ acéstă moimă cu două picióre, acum când el, sătul fiind, avea mai multă trebuință de somn de cât de mâncat.

— Voiŭ vedé, décă vei fi nepăsător până la urmă; — ḑise vênătorul, și înainta încreḑut în armele sale.

— Eu sunt stăpân aicĭ! — rĕspunse leul ridicându-șĭ capul. — Aicĭ este împĕrăția mea. Tóte viețuitórele, carĭ trăesc în trênsa, marĭ séu micĭ, sunt obligate sĕ-mĭ pregătéscă prândul, fie-care la rêndul sĕu cu sângele și carnea lor. Și nu înteleg, pentru-ce tu ai puté fi scutit de acéstă contribuțiune.

— Dér sciĭ tu, cine sunt eu? — replică omul cu mândria și cutezanța caracteristică unui european, și puse mâna pe pușcă. Tu mĕ pui alăturea cu fiarele din jurul tĕu? Eu sunt domnul naturei pe pămênt. Mie mi-se supun vênturile, rîurile și tóte puterile naturei. Eu am smuls cerului fulgerul, care era odinióră arma cea mai puternică a lui Joe în contra strĕbunilor mei, și astăḑĭ luminez cu el, palatele, fabricele și atelierele mele. Pentru mine rêspândesce sórele pretutindenĭ bogățiile și frumusețile sale. Eu sunt stăpânul tuturor ființelor, carĭ trăesc pe uscat, în apă séu în aer. Și pe tine însuțĭ te îmblândesc, când vréu, ca pe un miel și, când am trebuință, îmĭ fac din pielea ta blană de pus sub picióre.

— Nu sciu, sĕ rîd orĭ sĕ mĕ întristez de sumeția deșartă a vorbelor vóstre și de amenințările ce vĕ facețĭ! — le ḑise bĕtrânul stejar, sub care se petrecea acéstă scenă. Și, întrerupênd mormăitul leului, care medita vênătorului nou rĕspuns în felul sĕu, arborul urméză astfel: Leul se numesce cu îngâmfare regele animalelor. De sigur, rege pentru a despoia și ucide, cum înțelegeau străbunii voștri în vechime acest nume, lor atât de urgisit. Pentru-că esistența leului și a altor fiéră asemenea lui este un blăstem pentru bietele animale mai slabe de cât el. Cu tóte acestea, fiarele sunt mai puțin vinovate și mai puțin nefericite de cât voi ómenii. Ele n'au consciință de rĕul ce-l fac, precum n'au consciință de trecutul și viitorul lor, precum nu sciu că s'au născut și că au se móră. Ele nu trăesc de cât în momentul de față egal pentru ele ca eternitatea.

Leul, care nu prea ințelegea morala stejarului, se depărtă indignat în contra vênătorului, care avù îndrăsnela sĕ înfrunte autoritatea lui de suveran și sĕ-i turbure repausul, de care avea atâta trebuință; pentru-că tocmai atuncĭ venise de la îmbelșugatul dejun, ce i-l servise o sĕrmană antilopă.

Omul stete locului, atras de majestatea stejarului și mirat de a auḑi glasul acestui arbor, despre care cetise, că odinióră strămoșii lui aveau darul profeției și se bucurau de onórea unui cult religios. Deși dureros atins de vorbele stejarului, el doria sĕ-l audă mai departe și i-se adresă astfel:

— Venerabile stejar, admir tot așa de mult ințelepciunea ca și măreția înfățișării tale. Eu iubesc arborii ca pe nisce bunĭ prietinĭ ai mei, și pe tine te prețuesc ca pe un frate. Mĕ întristez decĭ cu atât mai mult, când aud că tu pui viéța mea și a semenilor mei mai pe jos de a fiarĕlor sĕlbatice.

— Sĕ ne ințelegem, iubite prietene; — rĕspunse stejarul. — Noi, arborii, nu facem deosebire între noi. Ne socotim una cu toțĭ vecinii noștri, cu tóte plantele, și chiar cu voi, ómenii, căror ne sacrificăm propria nóstră esistență. Sciu că tu și unii din voi nu urmărițĭ de cât rĕspândirea binelui în jurul vostru. Dér voi ca și noi, întrunițĭ într'o singură individualitate întreg némul vostru. Și când privesc viéța omenéscă astfel, în întregul ei, mĕ ingrozesc de prăpastia miseriei și nefericirii ei.

— Frumos! — rĕspunde omul. — Noi

cuvêntărî, învinuirî peste învinuirî la adresa cârmaciului ţĕrii, care după ce a „fericit" pe Croaţî, a venit sĕ „fericéscă" şi popórele Ungariei poliglote. Discusiunea acésta a scos şi până acum la ivélă urile şi patimile dintre partidele maghiare, vulcanul acestor patimî deschiḑêndu-se deodată cu venirea lui Khuen-Hedervary, aruncă foc şi pară şi face sĕ se aşeḑe straturî gróse de cenuşe pe suprafaţa marelui sfat unguresc de lângă ţĕrmul Dunării, acolo unde „părinţii patriei" s'adună, ca sĕ pună la cale trebile ţĕrii.

*

Intre cei carî au vorbit în desbaterea asupra programului noului guvern, este şi deputatul cercului Dobra Dr. Aurel *Vlad*. I-s'a dat cuvênt în şedinţa de Miercurî a dietei. Şi-a început discursul ḑicênd, că vorbesce ca representatul unei direcţiunî noue (!!) şi al unui partid, care de mult n'a fost representat în dietă.

Declaraţia acésta fù întêmpinată de cei de pe băncile dreptei guvernamentale cu strigărî de: „N'are sĕ fie nicî-odată un asemenea partid." — Alegerile viitóre vor arăta, replică Vlad.

Dieta — continuă dênsul — nu represéntă vointa majorităţii „naţiunei", căcî naţionalităţile lipsesc aprópe cu desĕvêrşire din ea. Românii au fost siliţî sé enunţe pasivitatea, fiind-că nu puteau sĕ-şî alégă candidaţii, îi împedecau gendarmii şi baionetele. După a d-lui Vlad părere, rĕu au făcut Românii când au enunţat pasivitatea. Dênsul o spune acésta îndată după-ce constată însusî, că sub regimul Tisza şi pe lângă censul electoral şi aḑî în vigóre, Românii n'aveau ce căuta în lupta electorală.

Se ocupă mai departe Dr. Vlad cu parlamentarismul maghiar, cu compromisurile dintre partidele maghiare, şi venind la programul ministrului Khuen-Hervary, îl întrebă pe acesta, că décă vré sĕ esecute tóte legile, are el de gând sĕ esecute şi legea de naţionalităţî de la 1868? I-s'a rĕspuns de către unii, că legea acésta nu se póte esecuta, alţii au ḑis, că legea e rea, şi érăşî alţii, că legea acésta a creat naţionalităţile. — Dumneḑeu le-a creat, nu legea, replică Dr. Vlad, la ceea-ce unul din stângacii lui Kossuth, om rĕu de gură, ḑise că lui Dumneḑeu i-a părut rĕu! — Dr. Vlad a ḑis atuncî, că décă legea nu se esecută, atuncî mai bine sĕ se desfiinţeze.

După acésta Vlad a atins în discursul sĕu o cestiune de mare însemnătate pentru noi: desfiinţarea prin ordin ministerial a partidului nostru naţional. Nu este lege, ḑise el, care ar opri pe cetăţenî a-se constitui în partid; nu este lege, care sĕ dea unui ministru dreptul de a desfiinţa cutare partid politic. Pe socialiştî îi lăsaţî sĕ ţină adunărî, sĕ-şî facă partid, ér Românilor li-se opresce aşa ceva.

Şi sciţî ce i-s'a rĕspuns? — „Bine s'a făcut, corect s'a procedat!" strigară cei din drépta şi stânga, adecă: s'a făcut bine când ni-s'a oprit funcţionarea partidului? Alţii au desgropat afacerea cu memorandul şi au ḑis, că toţî memorandiştii ar trebui înfundaţî în temniţă. Mai mult. Unul din cei mai gureşî şoviniştî strigă, că principiile pe basa cărora s'a ales deputatul Dobrei, însémnă „trădare de patrie".

S'a apĕrat, nu-i vorbă, Dr. Vlad şi a protestat în potriva bănuelii de trădare, ḑicênd, că nu cunósce cetăţenî trădătorî. Ceea-ce la alţii e virtute, lui sĕ nu i-se considere de pĕcat; îşî iubesce patria şi e gata a lucra pentru fericirea şi mărirea ei, însĕ nimĕnui, nicî ţĕrii, nu-i póte recunósce dreptul de a-i cere sĕ fie necredincios către naţionalitatea sa şi a-şî nega originea.— „Nu-ţî cerem asta", ḑise un baron de cei din tabĕra lui Banffy, „dér cerem sĕ recunoscî supremaţia naţiunei maghiare".

Şi tot aşa Dr. Vlad întrerupt când dintr'o parte, când dintr'alta, a ajuns în fine sĕ spună, că ţéra va fi mare şi fericită numai atuncî, când Maghiarul, Slovacul, Românul, Sêrbul se vor afla bine şi ferlciţî aicî, apoi se încheie ḑicênd, că deórece programul ministrului Hedervary şi partidul pe care se razimă, nu-i dau nicî o garanţie în privinţa fericirei tuturora de-opotrivă, n'are încredere în guvern. — Slavă Domnului! au strigat cei din drépta, când Dr. Vlad îşî încheiă vorbirea.

*

Incă de la începutul crisei privirile tuturora au fost şi sunt îndreptate asupra *partidului independist-kossuthist*. Acest partid a făcut timp de şése lunî obstrucţia în dietă, el a provocat aşa numita stare de *ex-lex* (afară de lege), care dăinuesce şi aḑî, şi tot cu acest partid s'a dat la tocmélă şi învoială Khuen-Hedervary. I-a promis acesta, că va retrage proiectele militare cu pricina, şi i-a cerut în schimb sĕ nu împiedece votarea indemnităţii, recruţii pe 1903 şi budgetul pe anul acesta. Lucrurile scim cum s'au petrecut, scim care este învoiala dintre Kossuth şi ministrul-president Hedervary. Scim şi aceea, că pe motiv, că Hedervary şi-a călcat cuvêntul, o mare parte din deputaţii independiştî s'au rupt de către Kossuth, l'au combătut aspru, ba l'au făcut chiar trădător, aşa încât Kossuth şî-a dat dimisia ca preşedinte al partdului. Timp de cincî ḑile partidul kossuthist a fost fără cap. Lunî însĕ în conferenţa partidului, la care au luat parte 46 membrii, 26 din aceştia au fost pentru esecutarea hotărîrei ce o luase partidul în urma tratărilor cu Khuen-Hedervary, adecă de a nu mai face obstrucţiune, ér 20 au votat contra esecutării hotărîrii.

In urma acestui vot, Kossuth a primit sĕ fie érăşî preşedintele partidului, ér adversarul sĕu Barabas şi soţiî au declarat, că ei, orî ce s'ar întîmpla, nu vor depune arma şi vor lupta pentru „concesiunile naţionale" în armată: limbă de comandă maghiară. stég maghiar şi emblemă maghiară. Barabas şi soţî n'au eşit încă din partid, dér se ḑice, că ei fac pregătirî de a eşi şi de a înfiinţa un nou partid, „partidul luptei" şi al „revendicărilor naţionale".

Prilej pentru acéstă nouă grupare li-se oferă tocmai acum din incidentul declaraţiunilor, ce le-a făcut noul ministru de honveḑî *Kolozsvary* în cestiunea revisuirei legei militare.

*

In *noua lege militară* se vor lua următórele disposiţiunî: Ea se va aduce pe timp de ḑece anî. Contingentul de recruţî pe 1904 are sĕ se voteze pe basa acestei legî. Legea prevĕḑênd *serviciu activ de doi anî*, va avé ca urmare o sporire necondiţionată a contingentului de recruţî şi a contingentului de pace. La cavalerie şi la artileria equestră (călare) serviciul va fi tot de 3 anî, ca până acum; la marină se reduce de la 4 la 3 anî, la cele-lalte arme serviciul se va reduce la 2 anî. Voluntarii pe un an, carî nu pot depune cu succes esamenul de ofiţer în reservă, nu vor fi obligaţî şi la al doilea an de serviciu, anul al doilea însĕ îl vor face aceia, carî s'au constatat nevrednicî pentru favorul de voluntar. Permutarea ofiţerilor supuşî ungarî de la regimentele din Austria la cele din Ungaria, nu se póte face de-odată, în massă aşa ḑicênd, ci rĕnd pe rĕnd, ca sĕ nu sufere serviciul. Se cere însĕ, ca permutarea sĕ se facă la dorinţa espresă a respectivilor sĕu a părinţilor lor. S'a pregătit planul pentru *noua procedură penală militară*, pe basa principiilor justiţiei moderne. Limba tribunalelor va fi limba de serviciu a respectivului district militar. Cu alte cuvinte, limba germană. In ce privesce limba în care voluntarii pe un an fac esamenele de ofiţer în reservă, regulamentul de serviciu nu pretinde deplina cunóscere a limbei germane, însĕ pentru-ca cine-va sĕ pótă fi numit ofiţer, se cere ca respectivul sĕ cunóscă limba germană în mĕsură, încât sĕ-şî pótă esprima corect gândirea.

Ḑiarele unguresci opoziţionale sunt rĕu cătrănite, că în noul proiect nu se face amintire de nicî o concesiune naţională maghiară. Totul rĕmâne în spiritul cel vechiu, ḑic aceste ḑiare, rĕmâne limba germană, stégul austriac, pajura austriacă etc.

*

De împrejurarea acésta, cum am ḑis, profită nemulţumiţii conduşî de Barabas pentru *a organisa lupta contra guvernului* şi eventual a înşghebа un nou partid. Barabas împreună cu alţî cincî soţî ai sĕi au adresat un apel către 60 membrii ai partidului independist-kossuthist în care le cer concursul pentru continuarea luptei, căcî ar fi o greşélă fatală a întrerupe lupta tocmai acum când în noua lege militară nu se face nicî o amintire de limba de comandă maghiară şi de embleme maghiare.

Pe ḑiua de 14 Iulie cei 60, la carî s'a adresat Barabas, sunt convocaţî în conferenţă. In conferenţa acésta se va decide definitiv asupra sorţii şi prospectelor luptei elementelor obstrucţioniste din partid.

*

In *Austria* nu stau mai bine lucrurile ca în Ungaria. Şi acolo ca şi aicî fierbe şi clocote ceva în ascuns, şi din cele ce se petrec aḑî în imperiul austriac, reiese fără îndoiélă, că sunt pe cale a-se produce schimbărî marî politice peste Laita.

Crisa de cabinet, care se declarase prin demisiunea lui Koerber şi a celor-lalţî colegî ai sĕi din ministeriu, a fost înlăturată cu chiu cu vai. Coróna n'a vrut sĕ priméscă demisiunea guvernului şi împĕratul a adresat ministrului president Koerber un autograf, în care îi spune, că nu-i póte împlini cererea de a-l demisiona, căcî sunt la ordinea ḑilei afacerî de mare însemnătate, carî trebue sĕ fie puse în mânî probate. Impĕratul amintesce cu recunoscinţă meritele şi serviciile preţióse ale ministrului şi ale colegilor sĕi, şi-l asigură de neschimbată şi .. deplină încredere.

De o crisă şi mai mare sufere însĕ *Austria*: luptele necurmate

---

credem, că prin sciinţa şi invenţiunile nóstre ne apropiem de culmea perfecţiunii. Şi pe când am ajuns sĕ ne închipuim asemenî deilor şi sĕ ne adorăm pe noi înşine, tu afli, că viéţa nóstră omenéscă e mai tristă aḑî, de cât era la începutul ei, când trăiam în peşterî, şi-i mai nefericită de cât a animalelor.

— Imî pare rĕu, — urméză arborele; dér eu rar vĕd între voi acea nobleţă, cu care vĕ lăudaţî, şi acea fericire, la care aspiraţî. In locul lor vĕd adese-orî şi pretutindenî deşertăciunea, lăcomia, cruḑimea, violenia, certe şi intrigî, bătăi şi ucideri. De câte-orî n'am fost eu însumî martor la cumplite schingiuirî şi măcelurî! Unii vĕ ucideţî singurî, ceea ce nu fac animalele necuvêntătóre, ca sĕ scăpaţî de suferinţe, séu pentru-că asemenî copiilor a-ţî pierdut o iluziune orî un bulgăr de aur. In loc de a vĕ iubi ca fraţii, sunteţî nepăsătorî, nedreptî şi une-orî duşmanî neîmpăcaţî unii altora. Şi cel mai mare inimic îşî este fiecine el însuşî prin lăcomia şi patimile unui egoism întunecat, care-l înstrĕinéză de semenii şi de sînul mamei nature. De aci vine şi acea neîntemeiată frică de mórte, din care voi faceţî o vedenie hidósă şi o priviţî cu gróză, ca pe cel mai înfricoşat duşman al vostru; pe când aevea ea nicî nu esistă. Cu mult sunt mai adevĕrate frumósele vederî ale poeţilor voştri, pentru carî Mórtea e un tînĕr cu frumos chip de geniu sĕu de înger binefăcĕtor, asemenea somnului. Poporul vostru o numesce în poesia sa:

> Măndră crăiasă,
> A lumei miréså,

şi când vine, i-se închină ei cu resignaţiune. Ér un alt poet o adóră ca pe o soră a Iubirii; pentru-că şi Iubirea şi Mórtea, născute de-odată în lume şi mai puternice decât viéţa omului, o stăpânesc de-opotrivă; şi fie-care din ele este, la rêndul sĕu, un bine superior tuturor bunurilor lumescî. Poeţii, pentru carî Imaginaţiunea este o altă divinitate, căreia ei se închină, cu drept cuvênt sĕrbătoresc în cântecele lor aceste fenomene ale vieţii ca pe nisce îngerî séu zine binefăcĕtóre ale omenirei, fără carî viéţa vóstră ar fi de nesuferit şi chiar cu neputinţă. Iubirea şi Imaginaţiunea vĕ arată lumea aşa cum o doriţî şi vĕ împart, cât trăiţî, cele mai dulcî ilusiunî de fericire. Er Mórtea ca şi Somnul aducĕtor de rĕpaus şi de visurî, vĕ aduce liniştea dorită şi balsamul vindecĕtor al ranelor sufletescî şi al neîncetatei reînteinerirî, al eternei juneţe a vieţii.

— Ai cuvênt sĕ te mirĭ de îngustele nóstre vederî şi de nefericitele moravurî, carî nu esistă între voi, — urméză omul. — Cu tóte acestea, nu se póte nega înaintarea nóstră spre mai bine. Multe din relele, carî le veḑî astăḑî, vin din rĕtăcirea, în care a fost indusă firea omenéscă prin credinţe şi idei neconforme cu natura şi cu legile ei. Aceste rĕtăcirî însĕ dispar din ḑi în ḑi mai mult la lumina sciinţei.

— Nu sciu ce sĕ ḑic de sciinţa şi de progresul vostru, — replică arborele — fără îndoială, natura tinde la un grad tot mai înalt de viéţă. Cum ḑiceau înţelepţii din vechime si cum o spunea în umbra nóstră Virgiliu, dulcele cântăreţ al vieţii câmpenescî, Zeul a lăsat pericule şi greutăţi de tot felul, ca sĕ scuture somnolenţa făpturilor sale, sĕ le agerĕscă puterile şi sĕ le învioreze dorul de viéţă. Acéstă dorinţă de a trăi, le împinge la o luptă crâncenă între ele însele, pentru a-şî asigura un loc la sóre. Un filosof de ai voştri, observând pretutindenî acéstă luptă pentru esistenţă („strugle of life"), a dovedit'o ca o lege universală a firei şi ca o condiţiune a înaintării pe scara suitóre a formelor de viéţă tot mai desĕvârşite.

— Ceea-ce ḑic şi eu; este legea progresului, — întrerupse omul.

— Da; — replică arborele. — Insĕ voi, ómenii, în loc de a înnobila acéstă lege şi a face din ea o lege a moralei omenescî, ca din tóte legile naturei, în loc de a umanisa lupta pentru esistenţă schimbându-o într'o generósă emulaţiune, cum vĕ îndémnă moraliştii voştri, voi prin sciinţa şi pasiunile vóstre, o faceţî între voi mai cumplită, decât este între fiarele sĕlbatice. Voi ţineţî pe semenii voştri sute de anî în lanţurî şi-î striviţî sub călcâiul tiraniei vóstre; aşa încât nu e mirare, că ei, la rêndul lor, asemenea tigrilor scăpaţî din cuşcă, vĕ gâtuesc şi vĕ sfăşie în bucăţî. Apoi pentru o bucată de pĕmênt, pentru o vorbă de ocară, împinşî de un

și înverșunate între popórele ei, Slavi și Germani. In asemenea împrejurări și décă vom mai avé în vedere, că atât Germanii sfâșiați în diferite partide, cât și Slavii, fac pași spre a-și stringe rêndurile și a-și uni forțele, — are o deosebită însemnătate *alianța încheiată de clubul român din Bucovina cu cel armeno-polon*. Acéstă alianță politică a fost pornită acum doi ani și s'a desvoltat treptat sub impulsiunea nevoilor locale. Alianța are caracter defensiv (de apĕrare) și partidele aliate, fără ca sĕ jicnéscă vr'o altă națiune a Bucovinei, vor sĕ lucreze pentru interesele adevĕrate ale țĕrii, cu deosebire ale populațiunei agricole și industriale. Alianța n'are scop agresiv (de atac), ea va nisui spre scutirea proprietății naționale, ca acésta sĕ nu apuce în mâni strĕine.

*

Neliniștea din *Balcani* departe de a-se fi potolit, pare a lua proporțiuni din ce în ce mai amenințătóre. Turcia îngrămădesce trupe numeróse la granița Bulgariei. Guvernul din Sofia a protestat printr'o notă circulară adresată marilor puteri împotriva pregătirilor Turciei, și a crudimilor ce le sĕvêrșesc soldații turci asupra Bulgarilor macedoneni. Rĕspunsul ce l'au dat puterile nu e mângăitor pentru Bulgaria. In rĕspuns se dice, că Turcia nu vré alt-ceva, decât sĕ împiedece năvălirea de bande în Macedonia. De altă parte Turcia a declarat sĕrbătoresce, că ea n'are intenții de a face rĕsboiu Bulgariei, ci vré simplu sĕ-și apere interesele și teritoriul de eventuale invasiuni bulgăresci.

„Asociațiunea“ în Baia-mare.

(Convocare).

In sensul §§-lor 23 și 26 din statute, membrii „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ se convócă în **adunare generală ordinară** la Baia-mare pe dilele *9 și 10 August* st. n. 1903.

Programul adunării este:

Ședința primă.

Duminecă în 9 August st. n. 1903, la órele 11 înainte de amédi.

Ordinea de di:

1) Deschiderea adunării generale.

2) Constatarea delegaților presenți.

3) Raportul despre activitatea comitetului central în anul 1902.

4) Alegerea comisiunilor: *a*) pentru esaminarea raportului general; *b*) pentru esaminarea socotelilor pe anul 1902 și a proiectului de budget pe anul 1904; *c*) pentru înscrierea de membri.

5) Propuneri eventuale.

La órele 5 după amédi ședința festivă a secțiunilor sciințifice-literare.

Ședința a doua.

Luni în 10 August st. n. 1903, la órele 10 înainte de amiadi.

Ordinea de di:

1) Raportul comisiunilor.

2) Fixarea locului pentru proxima adunare generală.

3) Dispozițiuni pentru verificarea proceselor verbale.

4) Inchiderea adunării generale.

Se observă, că eventualele propuneri au sĕ fie presentate în scris presidiului Asociațiunii (în Sibiiu, Strada Morii Nr. 8), cu 8 dile înainte de adunarea generală.

Sibiiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută la 3 Iulie 1903.

Iosif. St. Șuluțu, m. p. vice-president. *Dr. Ilie Beu*, m. p. secretar II.

O voce șovinistă.

Intr'un articol întitulat „Activitatea română“ diarul „*Budapesti Hirlap*“ de la 9 Iulie scrie următórele din incidentul discursului ce l'a ținut deputatul cercului Dobra Dr. Aurel *Vlad* în ședința de Miercuri a dietei:

„Regimul dreptului, legei și dreptății, i-a făcut pe pasiviștii români sĕ șovăéscă, tabĕra lor s'a dismembrat și adi au în dietă un deputat, care s'a presentat ca activist român și la o întrerupere a dis în chip de amenințare, că în curênd vor veni aici mai mulți, póte vr'o 18. Nimeni însĕ nu trebue sĕ se sperie de amenințarea acésta, ba toți își dic: las sĕ vină. Fiecare naționalitate póte sĕ aibă dorințe și interese, cari încap în cadrul națiunei și regatului maghiar. Décă însĕ naționaliștii ar veni aici, ori câți, cu *dorințe cari nu încap în acest cadru, înzadar vin și înzadar rĕmân*. Vrem sĕ fim toleranți, echitabili și drepți: stupidi însĕ nu. Și ar fi o stupiditate din parte-ne, décă am tolera ceea ce este în oposiție cu interesele națiunei unitare. Póte ori-cine sĕ vorbéscă în ori-care limbă, póte sĕ-și iubéscă și apere rassa; *în țéra acésta însĕ trebue sĕ fie Maghiar*, tot așa cum în Valahia trebue sĕ fie Valah, în Serbia Sêrb, alt-unde-va altfel. D-l Aurel Vlad, oratorul de adi, e un Român pronunțat, dér vorbesce bine unguresce și a protestat cu energia, ce-i face cinste, contra bănuielii trădării...“

„B. H.“ vorbesce apoi de pasivitatea română, pe care o condamnă, și continuă așa:

„D-l Vlad s'a plâns, că legea naționalităților nu se esecută. Mai bine, dise el, sĕ se desființeze. Bucuros ne dăm concursul. Dér d-l Vlad scie, că noi, durere, avem multe legi, cari numai defectuos se esecută, acestei categorii de legi aparțin mai ales acele, cari derivă ori din idealismul nostru, ori sunt făcute după model strein. In idealismul nostru își are originea legea naționalităților...“

Spune apoi, că în loc de recunoscință din partea naționalităților, acestea au umblat prin Praga, Bucuresci, Berlin și Viena „pentru a conspira și calomnia pe Maghiari“. Aici acasă au ținut conventicole, pe cari le-au numit partide politice. Continuând étă ce mai dice:

„Poporul e fericit, el nu e mai nefericit decât ori-care rassă din țéră. *Décă are trebuință de mai multă cultură românéscă, decât aceea ce și-o câștigă în școla și biserica din sat: o află în România. Aici* (în Ungaria) *e trebuință de cultură maghiară.* Prima este fidelitatea către națiune, consciența datoriei, contribuția morală și spirituală față de ea. Rassa, care e disciplinată în acésta, acea rassă e cóptă pentru a-se bucura de libertățile și drepturile legei naționalităților. A reclama însĕ aceste drepturi și a numi barbar asiatic pe acela, care le póte da ori refusa, și a umbla cu memorande pe la Viena la împĕratul: acesta este un joc naiv, cutezat, de care odată ne vom sătura.

„Décă d-l Vlad va trăi permanent aici în atmosfera inteligenței maghiare, curênd va simți, că lumea din care a venit și din care și-a adus conceptele și impresiile, este o lume mincinósă, care face sĕ rĕtăcéscă inima și mintea. Va învĕța aici, că națiunea maghiară și patria maghiară póte fi servită corect și cuminte și atunci când doresce a-se servi pe sine și naționalitatea sa cu folos și cu succes. A ataca națiunea maghiară și statul maghiar, este a-și suge însuși sângele. Bucuros îl sprijinim în lucrarea pentru desființarea legei naționalităților. Convingerea nóstră este, că décă legea acésta e bună, atunci e de prisos, décă e rea, atunci nu se póte esecuta, așa-dér érăși e de prisos“.

SCIRILE DILEI.

— 28 Iunie v.

Papa Leo XIII greu bolnav. A trecut deja o sĕptĕmână, de când papa Leo XIII, care în luna Martie a întrat în al 94-lea an al vieții, s'a îmbolnăvit și tóte foile scriau, că ciésurile vieții îi sunt numĕrate. Se dice, că papa ar fi căpĕtat pneumonie (aprindere de plămêni), care e primejdiósă chiar și pentru ómeni tineri, cu atât mai vêrtos pentru bĕtrâni. Cu tóte acestea sf. Părinte a resistat până acuma bólei, ba i-s'a făcut și o operațiune la plămâni, în urma căreia s'a mai ușurat. In bisericele din Roma și din alte părți se fac rugăciuni pentru însănĕtoșarea sf. Părinte. Din tóte părțile lumei sosesc la Roma sute și mii de telegrame, esprimând urări de însănĕtoșare. Majestatea Sa monarchul nostru, împĕratul Germaniei, țarul Rusiei și alți domnitori au cerut telegrafic informațiuni despre mersul bólei.

Cărțile poștale ilustrate introduse în circulație de câți-va ani încóce n'au eșit încă din modă. Pe la librării se vênd o mulțime cu vederi din Brașov. In timpul din urmă însĕ inscriptia acestor ilustrate se face numai *nemțesce* și *unguresce*, ca și cum în Brașov nici n'ar esista *Români*. Rugăm pe óspeții din România și peste tot pe Români, sĕ cumpere numai ilustrate de acelea, unde i-se dă locul cuvenit și limbei nóstre.

Lăsămêntul regelui Alesandru și a reginei Draga. Guvernul sêrbesc a terminat inventarul despre averea rĕmasă în urma părechii regale asasinate. Tóte juvaerurile și petrile scumpe le vor da reginei Natalia. Bani n'au găsit de loc. S'a constatat, că Alexandru depusese la banca Rotschild din Viena 800.000 coróne, mai târdiu însĕ i-a scos și nu se scie, ce a făcut cu ei. Mai mulți comercianți din Viena au presentat guvernului sêrbesc conturi în prețul total de 400.000 coróne. Guvernul le-a rĕspuns că nu plătesce, decât 20% din datoriile regelui și ale reginei. Comercianții însĕ nu s'au învoit și vor intenta proces guvernului.

De la tribunalul din Brașov. In diua de 6 Iulie au stat în fața tribunalului din Brașov 16 ómeni din *Lisa* (com. Făgărașului) acusați pe basa §§-ilor 171 alinea 2 și 172 din codul penal, că în adunare publică ar fi făcut provocare direct la o crimă și ar fi făcut ațîțare contra dispozițiilor date de autorități. Pertractarea a fost presidată de Dr. *Jahn*, ér judecători votanți erau: *Starosolsky* și Dr. *Elekes*. Acusator, substitutul de procuror Dr. *Knorr* ér apărător candidatul de advocat Dr. Ioan *Fruma*, substituind pe d-l advocat Simion *Damianu*. Pentru crima circumscrisă în numiții paragrafi se prevede închisóre de stat până la doi ani și amendă până la 2000 coróne. Causa s'a început de la o repartiție grea făcută pentru edificarea bisericei. Se mai făcuse anume 2 repartiții, ér acum cea de a treia întrecea puterile bieților ómeni, căci se repartizase 1 fl. 80 cr., după fiecare fiorin de dare directă. Eșise la fața locului solgăbirĕul Mester Károly cu o sumedenie de gendarmi, spre a face esecuțiunea. Ómenii s'au cam nĕcăjit, credênd esecuția ilegală și au murmurat puțin. Totuși au făcut ce au făcut și a doua di au plătit taxele. Cu tóte acestea 16 ómeni au fost dați în ju-

---

sĕlbatic fanatism, séu și numai la ordinul stăpânilor voștri, vĕ aruncați cu armele cete și popóre întregi unii asupra altora, și vĕ măcelăriți cu grămada, într'un mod înfiorător, cum rar se întêmplă între alte animale. Voi faceți astfel din frumósa nóstră planetă un iad îngrozitor; pe când ați puté face din ea un templu al armoniei și al iubirei, décă ați îndrepta armele vóstre numai în contra relelor din afară ale mediului cosmic, cari ori cât de numeróse, sunt mai puține decât acelea, cari vi-le faceți voi înșivĕ.

Omul rĕmase câteva minute gânditor la vorbele stejarului. Apoi cuprins de un simțĕmênt religios esclamă:

— Adorabili arbori! aveau dreptate străbunii noștri, sĕ vĕ înalțe imnuri de laudă ca unor cunoscĕtori ai tainelor și voinței devine, și sĕ vĕ céră sfaturi în nevoile lor. Voi sunteți în adevĕr simbolul înțelepciunei, al păcii și al bogăției. Fără a face cuiva vre-un rĕu, voi rĕspândiți cu îmbelșugare împrejurul vostru binele și fericirea. Voi vĕ hrăniți cu fructele vóstre; vĕ desfătați cu verdéța frundelor, cu mirosul florilor și cu măréța vóstră figură, îndreptată ca o înaltă aspirațiune către cerul luminos. Voi ne dați lemnul, cója și sucul vostru pentru feluritele nóstre trebuințe. Și când venim la voi triști și descuragiați, ne șoptiți vorbe de înțelepciune, ne redați liniștea senină, și deșteptând simțĕminte înalte în sufletul nostru, ne arătați calea către idealul adevĕratei vieți. Ér când îmbĕtrâniți, voi părăsiți fără părere de rĕu un organism veșted, și renăscând din fragede vlăstare, continuați sub forme etern întinerite aceeași liniștită și binecuvêntată viéță, împărțind darurile și sublima vóstră învĕțătură tuturor cari vĕ înțeleg.

Astfel vorbi vênătorul, uitând vênatul pentru care pornise de acasă; și rĕmase până târdiu, meditând sub pavilionul verde și recoros al arborilor de la marginea pădurei. In închipuirea sa, lui i-se părea, că vede în acești arbori seculari pe urmașii acelor bĕtrâni evlavioși, despre cari o vechie legendă ne spune că zeii, pentru bunĕtatea lor, i-au schimbat la mórte în arbori. Și nu se mai îndoia de simțirea, ce poeții o atribuesc arborilor și florilor și despre sufletul cel mare și divin al naturei, de care ne vorbesc filosofii.

M. Strajanu.

Dĕparte, dĕparte.

Din volumul „Intre vis și viéță“.

De **Delavrancea.**

(Urmare.)

A fost odată, când și p'aici bătea vêntul și se mișca apa, a fost un împĕrat mare și vitéz, dér rĕu, că mórtea de om la el era jucărie. Și bĕtrâni și femei, și copii despicase în două. Când eșia la plimbare toți cădeau cu frunțile la pămênt îndată ce-l zăreau. Și mergea cu capul în piept și c'o mână pe mânerul paloșului. Privirea lui era cruntă și zalele se scuturau pe el, lucind ca sórele la sóre. In palatul de marmură era rĕcóre, dér când întra el pe toți îi apucau fiorile. Și avea o împĕrătésă frumósă, frumósă și blândă, blândă, ca un miel plăpând. Dór de-o vedé pe ea se descreția fruntea împĕratului și i-se oprea în mustăți un surîs de care ți-era frică. Și trecù un an, trecù doi de la cununie, și n'avură copil.

Impĕratul se posomorî. Chiemà pe toți doftorii și le dise:

— Ecă, o pungă cu diamante și paloșul meu. Căruia o ghici lécul, ca sĕ rĕmână împĕrătésa grea, punga, ér de nu paloșul.

Trei ani d'a rêndul isbì cu mâna lui câte dece capete de doftori, și capetele se rostogoliau pe marmoră.

Intr'o di era la chef mare. Și bĕu, bĕu, că ochii din cap erau ca două picături de sânge, par'că sĕ pice pe masa de borangic galben. Se ridică în picióre. Trase paloșul și-l învêrti pe de-asupra împărătesei. Pĕrul ei se luminà ca de fulger. Și împĕratul, băgând paloșul în técă, dise:

— Muiere, mai aștept un an!

Mesenii înmărmuriră. Impĕrătésa se făcù albă ca hârtia.

Până la isprăvitul mesei, împĕratul tăcù și bĕu, uitându-se drept înainte. Când

decată şi la pertractare au fost citaţi vr'o 30 martorĭ. In urma vorbirei de apĕrare însĕ, ce a ţinut-o Dr. Ioan *Fruma* toţĭ acusaţii au fost achitaţĭ. Apĕrătorul şi acusaţii s'au mulţumit cu sentinţa, procurorul a apelat.

O aventură neplăcută. Un domn bogat din Paris se duse în Italia făcênd o călĕtorie de plăcere. In apropierea oraşului Varese este o peşteră mare, unde francesul a mai intrat odată înainte de asta cu câţi-va anĭ, când mai facuse o călătorie în Italia. Credêndu-se sigur că cunósce drumul, a luat cu sine numai o lumînare şi chibriturĭ şi a întrat aşa în peşteră. Impiedecându-se însĕ într'un loc, a scăpat lumînarea şi chibriturile din mână şi cu tótă căutarea nu le-a mai putut găsi. Sĕrmanul frances a umblat ca nebun, pipăind prin întuneric şi n'a putut găsi eşirea. A început sĕ sbiere, apoi a descărcat cincĭ glónţe de revolver, nădăjduind, că îl va audi cineva. Istovindu-i-se puterile a cădut de la o vreme neputincios la pămênt. Avea de gând ca cu glonţul ce-i mai rĕmăsese în revolver, sĕ-şi ia viéţa. Tocmai când voia însĕ sĕ se sinucidă, étă că zăresce din depărtare o radă de lumină. Speranţele îĭ înviaseră. Lumina se apropia din ce în ce mai mult. Cine era? Era un inginer frances, care petrecênd în Varese a venit sĕ vadă şi el peştera. Bucuria nenorocitului care se rĕtăcise a fost mare. In urma spaimei însĕ, el a rĕmas ţcu o bólă de nervĭ. aşa că a trebuit sĕ-l interneze într'un sanatoriu.

Inteligenţa română din Bucerdea-Vinósă şi împrejurime învită la producţiunea teatrală, ce se va arangia în 19 Iulie st. n., cu ocasiunea adunării generale a despărţĕmêntului „Alba-Iulia“ a „Asociaţiunei“ române în edificiile d-lui Antoniu Pop. Inceputul la 7 óre p. m. Venitul curat este destinat bibliotecei şcolare. Preţul de întrare de persónă 1 corónă. Comitetul arangiator: Moise Meteşiŭ, preşedinte. Teodor Pop, cassar. Antoniu Pop, controlor. Aurel Giurca, controlor. Virgil Radeşiu, stud. jur., Nicolau Berghian, teol. abs., George Dănilă, teol. abs., Ioan M. Bătăcuiu, teol., Francisc Boţian, teol., Aurel P. Păcurariu, cand. de not. Tit L. Ciortea, stud. univ., Traian Raţiu, teol., Liviu Dumitreanu, teol., Vasile Avram not., Ioan Pop, stud. jur., Ioan Bianu, stud. jur., Pompeiu Moruşca, teol., Iacob Trif, stud. abs., Nicolau Munteanu, stud. abs., Petru Meteşiŭ, stud. abs., Nichifor Borza, înv., Ocravian Costea, octav., Ioan Meteşiŭ, octav., Coriolan Metesiŭ, sept.

Ciocnire de trenurĭ în America. Un tren personal care a plecat dile acestea din New-York spre New-Orleans s'a ciocnit lângă Charlottenville cu un tren de marfă. In acest tren erau vr'o 55 de emigranţĭ din Ungaria. Numĕrul morţilor este 30, a celor răniţĭ nu se scie încă. Unuia din călĕtorĭ, care în momentul ciocnirei se uita pe ferésträ, i-s'a despărţit capul de trunchiŭ. Şeful trenului a înebunit şi rupêndu-şĭ hainele de pe sine a fugit în pădurea apropiată.

Éràşĭ ucidere şi sinucidere. Cum le ia Dumnedeu mintea ómenilor, s'a vĕdut mai deunădĭ aicĭ în Braşov unde chelnĕrul Schunn şi-a lăsat nevasta şi 5 copii în cea mai mare sĕrăcie, ér el s'a împuşcat cu o servitóre, dicênd că décă nu póte trăi cu ea, cel puţin în mórte sĕ se unéscă. Tot despre aşa un lucru ni se scrie din Clujiŭ, unde pantofarul *Wächter* Ede a împuşcat pe nevasta pantofarului Alexe *Hurducaş* în casa ei proprie şi apoi s'a împuşcat şi pe sine. Aşa pătesc ómenii când se lapădă de Dumnedeu şi de poruncile lui, îşĭ sfîrşesc viéţa ca ucigaşi şi sinucigaşi.....

Redactor condamnat la închisóre. D-l *Hargitai* Béla, care mai anul trecut redacta aicĭ o fóie în trei limbĭ, luase la refec pe d-l Mihail *Maurer*. fişpanul pensionat al comitatului numindu-l între altele „*országos marha*“ (archidobitoc). D. Maurer l'a dat în judecată pe Hargitai, ér tribunalul din Braşov l'a condamnat la 60 cor. amendă. In urma apelului, ce s-a făcut, tabla regéscă din T. Mureşului a schimbat amenda în închisóre de 8 dile.

Care farmacie va fi deschisă? Mâne, Dumineca d. m. dintre farmaciile din cetate va fi deschisă farmacia d-lui Eugen *Neustädter* la „Ingerul păzitor“, Têrgul-Grâului Nr. 7.

Capela oraşului va da Dumineca séra concert la cafeneaua Neustädter. Inceputul la órele $8^1/_2$. Intrarea liberă. Aceeaşĭ capelă va da pe promenada de jos concerte în următórele dile: Lunĭ, Marţĭ, Miercurĭ, Vinerĭ şi Sâmbătă. Inceputul la órele $5^1/_2$ p. m.

La Gewerbeverein va fi fi mâne séra concert militar. In cas de timp favorabil în grădină. Intrarea liberă.

La restaurantul Gambrinus. Dumineca, în 12 Iulie concert militar. Inceputul la órele 7. Intrarea liberă.

Esamene.

Jupanĭ, Iunie 1903.

Onorată Redacţiune! In 30 Maiŭ s'a ţinut esamenul de la şcóla nóstră confesională sub conducerea prea On. d-n protopresbiter ca inspector districtual asistat de d-l comisar de esamene Traian Unipan înv. în Faget.

Presenţĭ la esamen au fost 41 elevĭ din vr'o 55 obligaţĭ. Clase sunt 3 ou 6 despărţĕminte. Pe masă au fost probele de esamen românesce şi ungâresce. La esamen au mai luat parte pe lângă preoţimea locală şi antistia comunală încă şi învĕţătorii din Sudriaş, Susanĭ şi Cliciova, carĭ împreună cu comisarul de esamene au datorinţa a-şĭ face notiţe asupra părţilor bune şi slabe din esamen a le lua în dréptă cumpĕnă şi apoi în urmă fără nicĭ o preocupaţiune şi după a lor credinţă şi consciinţă, a-şĭ da verdictul. Frequentarea şcólei după însaşĭ mărturisirea învĕţătorului a fost destul de bună şi regulată. Pân' la 50 de copii a avut mai tot-déuna.

Esamenul s'a început cu religiunea — din care a întrebat pe cei mai micĭ rugăciunile şi din Istoria biblică mai multe piese. Recitarea rugăciunilor a fost de tot greşită. Se vede tréba că d-l învĕţător prea puţin ş'a bătut capul cu ele. Istoriórele din istoria biblică încă au mers rĕu — dicêndu-se d'arostul fără nicĭ un înţeles la cuprinsul lor. Un rĕu acesta ce se observă în mai multe şcóle d'ale nóstre. In chipul acesta predat studiul religiunei — nicĭ când nu ne vom ajunge scopul cel sublim ce-l urmărim — d'a face din copiiĭ noştri ómenĭ religioşĭ şi cu frica lui Dumnedeu.

Cu privire la cetirea română şi gramatică ţin sĕ amintesc d-lui învĕţător Stefan Ţigris ceea ce am mai amintit cu mai mulţĭ anĭ înainte la un alt d-n învĕţător a căruĭ esamen a fost întru tóte asemenea cu al dênsului — şi sĕ-i aduc înainte pe renumitul profesor de limba română care e o autoritate pe terenul limbistic şi ale cărui gramaticĭ şi opurĭ de compositiunĭ şi stil a ajuns la nu sciu a câtea ediţiune. — Cu privire la întâiele deprinderĭ din gramatică, acel profesor dice următórele: „Intâiele deprinderĭ se vor face în bucăţĭ micĭ de cetire. Bucăţile se vor ceti şi esplica de învĕţător în cât şcolarii sĕ fie pĕtrunşĭ de totalul cuprins al lor. Apoi bucata se va copia de atâtea orĭ, — până ce şcolarii sĕ vor obicĭnuĭ a o decopia curat şi fără de greşală ortografică“.

Din aritmetică a esaminat cu cei mai micĭ — N-rii de la 1—10, ér cu cei mai bunĭ şi pân' la 20. Rĕspunsurile au fost în parte mulţămitóre, — deşi întrebările erau aceleaşĭ cu puţină deschilinire ceea ce i-s'a şi observat din partea d-lui comisar că ceea ce a întrebat odată sĕ nu mai întrebe a doua óră. Nu tot aşa pot dice însĕ de cei mai mărişorĭ şi faţă de computul în scris la tablă. Tema dată la tablă trebuia mai odată repetată — apoi prin întrebărĭ potrivite resolvită mai întâiŭ în cap şi apoi numai la tablă. Dér nu cum a făcut d-l învĕţător: Tu copile capeţĭ de la tatăl tĕu 12 cor. 10 filerĭ, de la muma ta 5 cor. 4 fil. ér de la fratele tĕu 3 cor. şi 10 filerĭ — scriele una sub alta — trage linie şi adunăle — cât ţĭ-a eşit?

A urmat apoi geografia cu istoria — care ér s'a tractat rĕu şi slab de tot—d'arostul fără sĕ fi înţeles ceva elevii. Ar fi trebuit ca fie-care eveniment istoric sĕ fie legat de partea de ţéră numită comitat în care s'a petrecut evenimentul istoric. Aşa d. e. vorbind de comitatul Hunedórei — s'ar fi adus în legătură cu el „lupta de pe câmpul pânii“, s'ar fi putut aduce în legătură cu Ioan Huniade Corvin etc.... şi aşa şi despre celelalte comitate. Căcĭ nu esistă comitat în care sĕ nu se fi întêmplat vr'un eveniment istoric. Intêmplările acestea istorice mai bine se ţin minte, legându-se de locurĭ şi părţĭ de ţéră anumite unde s'au întêmplat.

Trecênd peste istoria naturală, din care a întrebat despre mâţă ,cal, bou, gâscă etc.... după manualul de istorie naturală de d-l profesor gimnasial Ip. Ilasieviciŭ, a esaminat din fisică — despre căderea corpurilor despre „scripeţă“ în loc de scripeţul, „plumbină“ în loc de plumbul. In loc de căderea corpurilor, cu mult mai înţelepţesce ar fi lucrat, décă li-ar fi esplicat elevilor, despre cântarul mic şi decimal (maja metrică) că de el are trebuinţă în viéţă — că tóte bucatele ce le vinde şi cumpĕră tot cu cântarul le mĕsură şi-i înşélă jidovii de-i rup la piele pe părinţii lor, că nu pricep la cântar nimic. Apoi despre căldură şi frig, despre plóie, brumă rouă, ghiaţă, termometru şi barometru şi altele în legătură cu lucrarea pămêntului. Adecă ce influinţă esercéză ele asupra pămêntului, ca sĕ scie ţĕranul trage folos şi sĕ-şĭ lucre pămêntul d'aşa la timp ca sĕ nu sufere sĕmĕnăturile sale.

Cel mai din urmă obiect a fost constituţia patriei — un obiect acesta de mare importanţă — că îi arată cum e constituită ţéra, începênd cu comunele şi sfêrşind cu capul încoronat. — Cum se aleg diferitele corporaţiunĭ şi cei ce stau în fruntea lor etc... şi propus bine obiectul acesta— mare folos ar trage viitorii membri ai comunei şi viitorii cetăţenĭ. Dér aşa cum l'a propus d-l învĕţător Stefan Ţigris, puţin se vor fi luminat bieţii elevĭ.

Esamenul s'a încheiat prin cântarea în cor, a unei cântărĭ bisericescĭ şi a uneia lumescĭ, — după care urméză cuvintele de la inimă purcese pe carĭ d-l protopresbiter le adreséză poporului şi elevilor — ca sĕ-şĭ iubéscă şcóla şi pe mama ei biserica sĕ le cerceteze regulat şi atuncĭ şi binecuvêntarea lui Dumnedeu va veni asupra lor şi a tot cuprinsului lor.

După acésta s'a împărţit la mai mulţĭ copii unele cărticele acomodate priceperii lor, dăruite din partea deputaţilor noştri eparchialĭ Tit Haţeg şi Dr. Pahomie Avramescu, cărora în numele micuţilor le esprim mulţamirea mea.

Rep.

Sĕlagiŭ, Iunie 1903.

Onorată Redacţiune! Deşi târdiu vin a vĕ scrie ceva puţin despre decursul esamenului de la şcóla greco-catolică română de *Băsescĭ*.

Esamenul s'a ţinut în 18 Maiŭ n. c. după amiadĭ de la óra 2 până la 7. Sala de învĕţămênt, care e o sală mare şi frumósă, era împodobită cu cununĭ de florĭ naturale. Locul presidial îl ocupă M. O. D. Alessiu Varna, protopopul tractului protopopesc al Băsescilor şi inspector şcolar tractual; la stânga d-sale ocupa loc părin-

---

se sculă de la masă, se opri în prag, se uită la împĕrătésă şi dise:

— Un an mai aştept!

Impĕrătésa oftă. Două lacrimĭ marĭ îi picară din amêndoi ochii, pic, pic. Şi se duse în odaia ei de culcare.

Acolo îngenunchiă la icóne şi se rugă, se rugă, până când adormi în genunchĭ. Pe la miedul nopţii, trei femei bĕtrâne întrară la dênsa. Slabe, uscate, deşirate. Se pipăi sĕ va1ă décă viséză. Dădŭ sĕ ţipe dér nu putŭ. Babele o întrebară pe rênd:

— Vrei un copil?

— Da, rĕspunse împĕrătésa.

— Vrei un copil?

— Da.

— Vrei un copil?

— Da!

— Bine! diseră tustrele şi eşiră pe uşe afară.

Dér, s'au oprit.

Vorbesc între ele.

Impĕrătésa le aude.

— Sĕ fie fată.

— Sĕ fie.

— Sĕ semene măsii, că la 16 anĭ împĕratul sĕ crédă că e măsa.

— Sĕ fie.

— Sĕ fie muma ei şi fata ei, şi împeratul bunic fiului şi tată nepotului sĕu...

— Numai atuncĭ când fata îi va întinde *două mânĭ, c'o mână...*

— Şi tot ce-o fi rĕu sĕ piéră şi ce n'o fi rĕu sĕ 'ncremenéscă; ér el sĕ fie umbră şi vecĭnic sĕ céră iertare, şi iertare sĕ nu aibă.

Impĕrătésa dădŭ un ţipet şi cădŭ leşinată.

A doua di când se deşteptă înmărmuri, vĕdênd pe împĕrat lângă dênsa.

Impĕratul începŭ s'o mângâie, ér ea îi dise plângênd:

— Oh! măria ta, măria ta, mai bine mi-ai fi tăiat capul de cât sĕ te fi culcat lângă mine!

Impĕratul începŭ sĕ rîdă.... şi ce rîs!

Nu trecŭ mult şi tótă împĕrăţia află că împĕrătésa rĕmăsese grea.

Eu de bucurie îi săruta-i mâna şi îi disei:

— Ai scăpat, măria ta.

— D'o fi băiat, am scăpat, da vai de mine d'o fi fată.

Şĭ-o podidi plânsul.

— Şi décă ar fi fată...?

— Va fi muma ei şi fata ei şi împĕratul bunic fiului şi tată nepotului lui....

— Şi-'mĭ spuse tot ce vorbise cele trei femei, ér eu mĕ gândii că femeile grele aiuréză.

Când îi sosi césul, abia apucă sĕ nască şi întrebă pe împĕrat:

— Ce e măria ta, băiat orĭ fată?

— Fată... şi ce fată! — rĕspunse împĕratul şi se întórse la împĕrătésă.

Impĕrătésa era rece ca ghiaţa, cu mânile încleştate peste amêndoi ochii. Impĕratul o pipăi. Se caută la cingătóre, şi vĕdênd că nu are paloşul, strigă de se sgudui palatul de marmură:

— Luaţi-o d'aici, că-i turtesc capul!

Eu, înfăşuraiŭ copila într'un cearşaf cald şi fugiĭ cu dênsa. Mĕ închisei în iatacul acela pecetluit cu lanţurĭ.

Impĕrătésa oftă când cădŭ pămêntul peste ea. O audiră toţĭ, afară de împĕratul care privia, cu mâna pe mânerul paloşului şi dicea celor carĭ aruncau pămênt: „mai iute! mai iute!...“

Şi fata crescea şi nu vedea sórele de cât prin grătiile ferestrelor.

Trecură dece anĭ ca dece dile.

Pĕrul bălaiŭ şi lucios ca mĕtasea i-se involta în umerĭ: ochii ei ca zmarandul priviau galeş, aşteptând ca din umbra portocalilor sĕ răsaie mama ei de care întreba necontenit.

— O sĕ vie?

— Da, bunico....

— Şi un' s'a dus?

— Départe, départe...

— Şi când s'a dus?

— De mult, de mult...

— O sĕ vie?

— Vedĭ bine...

— Dér, tata? De ce nu mĕ lasă prin grădină? El e, când aud zale zuruind?

— El, îi rĕspunseiŭ eu, şi începui sĕ-i spui câte 'n lună şi 'n sóre, până când o fură somnul cu capul în póla mea, între-

tele Antoniu Băliban, preotul Băsescilor, precum și curatorul primar și mai mulțĭ óspețĭ și părințĭ de-ai școlarilor. Harnicul învĕțător Ioan *Chira* începe cu elevii și elevele rugăciunile obicĭnuite, apoi urméză însașĭ esaminarea din singuraticele obiecte pe rĕnd, rĕspundĕnd școlarii aprópe toțĭ, cum se cade. Cu deosebire însĕ au dat rĕspunsurĭ bune școlarii din Catechism și aritmetică. Interesante au fost apoi și nisce declamărĭ instructive, cu deosebire cele despre *bețíe*. La sfêrșitul esamenului o fetiță a ținut o frumósă cuvêntare adresată părintelui protopop Al. Varna, și alta la adresa preotului Băsescilor; după care a urmat vorbirea de încheiere a M. O. D. protopop tractual, în care laudă frumosul succes al esamenului îndemnênd școlarii la ascultare față de mai marii șcólei și recunoscênd stăruințele preotului local, și cele ale zelosului învĕțător Ioan Chira.

A.

Varfalĕu (protopopiatul Arieșului).

Onorată Redacțiune! In 1 Iunie n. s'a ținut esamenul cu elevii șcólei gr. cat. din Varfalĕu.

Esamenul a fost presidat de protopopul Simeon Pop. Frunḑe și ramurĭ verḑĭ de ștejarĭ împodobeau cele patru colțurĭ ale salei de învĕțămênt, de florĭ naturale și cununĭ măestrite erau grei păreții, carĭ păreau invidioșĭ și mâhnițĭ, că nu 'șĭ puteau arĕta și ei frumósa lor colórĕ albă, ghirlande lungĭ și pestrițe de florĭ, atêrnau de-alungul plafonului. dér mai atrăgĕtóre era inscripția de pe păretele din front: „Dumneḑeu v'a adus“, făcută din frunḑă de ștejar.

Decursul esamenului îl schițez în următórele: Cuvêntul de deschidere fù rostit de unul dintre băeții de șcólă. On. d. protopop a respuns, îndemnând pe băiețĭ sĕ depărteze de la ei orĭ-ce frică și cu curaj sĕ rĕspundă la întrebările ce li-se vor pune. Și nicĭ n'a fost fără efect acest îndemn al Prea On. D. protopop. Indată-ce începù d-l Alesandru Pop, învĕțătorul local, esaminarea din singuraticele obiecte de învĕțămênt băieții rĕspundeau frumos, clar și precis, în cât 'țĭ era mai mare dragul sĕ-i ascultĭ.

Rĕspunsurĭ fórte bune am audit din religiune, limba română, istorie, geografie, istoria naturală.

Esamenul s'a finit chiar la 1 óră d. a., când Prea On. D. protopop prin o frumósă vorbire arată înaintea poporului din Varfalĕu zelul și activitatea d-lui învĕțător Alesandru Pop, desvoltată pe terenul școlastic, 'l laudă și-l încurajéza ca și pe viitor cu același zel sĕ muncéscă. Indémnă pe popor, ca neobosit sĕ lucre pentru binele și prosperarea șcólei, ér băeților le dă părintescul sfat: sĕ fié ascultătorĭ și supușĭ părinților, sĕ se pórte cu bună cuviință și față de învĕțătorul lor, carĭ numai pentru ei și pentru binele lor muncesc.

Rifus.

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de *învĕțător (învĕțătóre) ordinar* și a postului de *învețătóre suplentă pentru lucrul de mână* la șcóla civilă de fete a „Asociațiunei se publică concurs.

I. Doritorii (doritórele) de a ocupa postul de *învĕțător (învĕțătóre) ordinar* au sĕ presinte comitetului Asociațiunii (Sibiiu str. Morii nr. 8) următórele documente:

1) Atestat de botez.

2) Document despre cualificațiunea cerută prin legea statului avênd preferință cei ce au cualificațiune specială pentru limbĭ și istorie (nyelv és törtenettudományi szakcsoport).

3) Arătarea despre studiile pregătitóre și ocupațiunea de pĕnă acuma.

4) Sĕ dovedéscă, că posed perfect limba română în vorbire și scriere.

Concurentul (concurenta) ales va avé sĕ observe dispozițiunile statutului de organisare al șcólei.

Invĕțătorul ordinar, pĕnă când e provisor, primesce salar anual kor. 1400 solvit în rate lunare anticipative și cor. 300, banĭ de cuartir, solvițĭ în 4 rate trilunare, ér devenind definitiv primesce salar anume cvr. 2000, banĭ de cuartir cor. 600, 5 cuincuenale à cor. 200 și drept de pensiune de la stat, unde va solvi taxele prescrise; învĕțătórea provisorie primesce salar anual cor. 800 și întrégă întreținerea în internatul școlei, ér cea definitivă primesce salar anual cor. 1200, întrégă întreținerea în internat, cuincuenale și drept de pensiune ca învețătorul. Invĕțătórea, locuind în internat va avé sĕ dea directórei mână de ajutor la agendele internatului.

II. Doritórele de a ocupa postul de *învetătóre suplentă pentru lucrul de mână* au sĕ înainteze:

a) atestat de botez;

b) document despre cualificațiunea cerută prin legea statului pentru ocuparea posturilor de învĕțătóre la șcólele civile;

c) arătare despre studiile pregătitóre și despre ocupațiunea de pĕna acum;

d) atestat despre cunoscința în teorie și în praxă a lucrului de mână;

e) sĕ dovedéscă, că vorbesce bine romànesce și unguresce, eventual și nemțesce

Vor fi preferite acele concurente, carĭ — pe lângă cualificațiunea din lucrul de mână — mai au cualificații și din óre-care categorie de studii, în deosebĭ din grupul limbilor.

Invĕțătórea primesce o remunerație anuală de cor. 600, solvită în rate lunare anticipative, și întrégă întreținerea în internat.

Invĕțătórea angajată va avé sĕ dea directórei mână de ajutor la agendele internatului.

Terminul de concurs espiră la 15 August a. c. st. n.

Posturile sunt a-se ocupa cu 1 Sept. a. c. st. n.

Sibiiu, din ședința dela 2 Iulie 1903 a comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

Iosif Sterca Șuluțiu, *N. Beu*, secretar II.

Convocărĭ.*)

Comitetul despĕrțămêntului XVI al „Asociațiunei“ *Sĕlăgian-Chiorean* prin acéstă convócă adunarea generală de ĕst-an a acestui despărțĕmênt în comuna *Giumelciș* (Sĕlagiu) pe diua de *2 August a. c, st. n.* unde cu stimă sunt invitațĭ toțĭ amicii și părtinitorii culturii și literaturei nóstre românescĭ.

Șimleu, la 1 Iulie 1903.

Dr. C. Meseșianu, secretar. *Alimpiu Barboloviciu*, președinte.

*

Reuniunea femeilor române Sĕlăgene îșĭ va ține adunarea sa generală în comuna Giumelciș la *2 August* a. c. st. n. cu următórea ordine de di:

1. Deschiderea adunărei prin dómna presidentă la 10 óre a. m. 2. Dare de sémă a actuarului reun. despre activitatea anuală a comitetului. 3. Dare de sémăad-nei cassiere a reun. despre averea reuniunei. 4. Constituirea comisiunilor censurătóre și a conscrierei membrilor și colectare de taxe 5. Demisiunea comitetului vechiu și alegere de comitet nou ad. §. 11 a statutelor. 6. Propunerĭ diverse. 7. Ținerea de disertațiunĭ anunțate la presidiu. 8. Fixarea locului adunărei viitóre. 9. Inchiderea adunărei.

Rugăm cu tot respectul pe stimabilele dómne și domnii membri ai reuniunei și pe toțĭ părtinitorii culturei femeiei române sĕ binevoiéscă a lua parte la acea adunare.

Șimleu, la 5 Iulie 1903.

Pentru comitet:

Maria Cosma n. Dragoș presidentă *Augustin Vicaș* secr. r. f. r. s.

*) Tóte ḑiarele nóstre sunt rugate a reproduce în tocmai acéstă convocare.

ULTIME SCIRI.

Roma, 11 Iulie. Papa s'a simțit erĭ érășĭ mai rĕu și fù după amédḑĭ din nou operat. Operațiunea a reușit deplin, 1000 de grame de fluiditate puroiósă a fost depărtată. Papa după operație se simte mai bine. Doctorii Mazzoni și Rossoni spun, că Papa nu se va mai puté reînsănătoșa și că în fie-care moment póte sĕ móră pe neașteptate.

Salonic, 11 Iulie. Autoritățile de aicĭ au descoperit un nou atentat, ce era îndreptat în contra Salonicului. Planul era ca câte-va bande bulgare sĕ năvăléscă de-odată în oraș și se arunce bombe asupra palatului guvernatorului.

Literatură.

„Visurĭ de noroc“, de *Zaharie Bârsan.* Un drăgălaș volum de poesii apărut în „biblioteca Sĕmănătorului“ la institutul „*Minerva*“ din Bucurescĭ. Volumul conține 17 cântece și 34 de alte poesii, din carĭ cea mai mare parte au fost publicate pentru prima óră în „Gazeta Transilvaniei“. Adunate la un loc, îțĭ fac impresia unei grădinĭ, în care fiecare poesie representă câte o flóre mirositóre. In curĕnd va apăré o recensiune asupra acestui volum. De ocamdată atragem atențiunea publicului asupra lui. Se află de vêndare la „*Minerva*“, Bucurescĭ, str. Regală 6. Prețul 2 lei, In Brașov se vinde la librăria *Ciurcu* cu prețul de 2 coróne.

— **„Călăuz pentru Sibiiu și împrejurime“** editat de secțiunea „Siebenbürghischer Karpatenverein“. Sibiiu 1903. Imprimat și în comisiune la W. Krafft. Prețul 1 corónă.

Adunărĭ de învĕțătorĭ.

(Convocărĭ.)

Reuniunea învĕț. gr. cat. din Cttele Sătmar și Ugocia, aparținĕtorĭ la diecesa Gherlei îșĭ va ține *adunarea generală anuală în 30 Iulie st. n. a. c.* în edificiul șcólei române gr. cat. din Turțiu (comit. Ugocia.)

La acésta adunare se învită cu tot respectul:

a) P. T. domnĭ membrii fundatorĭ ordinarĭ, ajutătorĭ și onorarĭ ai Reuniunei.

b) P. T. Reuniunĭ învĕțăt. din Ungaria.

c) Toțĭ iubitorii de înaintarea șcólelor și învĕțămêntulni poporului nostru.

Membrii ordinarĭ ai reuniunei conform regulamentului în vigóre au sĕ notifice presidentului *până în 22 Iulie* st. n. scuzele pentru eventuala lor absentare precum și doritorii de a diserta *seu de a face propunerĭ*, cu ocasiunea acestei adunărĭ, operatele lor sĕ le trimită tot la acel termin.

Competințele și restanțele sunt a se rĕspunde de către domnii cassarĭ filialĭ pănă la 20 Iulie st. n. a. c.

Dat *Baia-mare* în 30 Iunie 1903.

Ioan Leșian m. p., președ. reun. *Ștefan Pop* m. p., secret. reun.

---

bând necontenit prin vis: „o sĕ vie?“

Alțĭ șése anĭ ca șese dile.

Impĕratul se rĕsboise în patru părțĭ ale lumii. Se întorcea biruitor. Pe zeaua lui stropĭ de sânge. Mĕ chiamă. Dăduiŭ în genuchĭ, și întrebai, cu fruntea lipită de pardosélă:

— Ce poruncescĭ?

— Mi-e dor de fată!

N'o vĕḑuse de la nascere.

Intr'o clipă mĕ repeḑiĭ pe scărĭ, deschiseiŭ iatacul, o luai de mână și-'i ḑisei:

— Te chiamă împĕratul.

Cum o vĕḑù sărì în picióre. Scuturà zalele și după ele căḑură câteva picăturĭ de sânge.

— Fata mea?

Semĕna atât de mult... nu sĕmĕna... era chiar măsa din cap pănă 'n picióre.

— Fata mea? dise împĕratul, ca și cum l'ar fi sugrumat cineva.

Amêndouĕ încremenirăm.

— Eșițĭ! strigà împĕratul și căḑù pe un jeț de argint.

Cum intrarăm în odae, fata îșĭ rezimà capul de ferestră și începù sĕ plângă. Eu mĕ ghemuiĭ într'un colț și mĕ înfiorai aducêndu-mĭ aminte de vorbele împĕrătesei: „va fi muma și fata ei, ér împĕratul bunic fiului și tată nepotului...“

Cum mĕ gândeam fata tresărì și îmĭ ḑise:

— Vin de vedĭ...

Privìĭ pe geam.

Pe malul lacului un cioban cânta din fluer, și cânta așa de duios că oile se strînseseră împrejur și ascultau, uitând sé mai bea apă.

Ce frumos cântă, și ce bine 'mĭ face! Du-te și-'i spune, că în fie-ce di sĕ cânte sub ferestrele mele.

Mĕ întorceam de la cioban. Pe scărĭ împĕratul, galben ca céra și dus pe gândurĭ. Cum mĕ vĕdù îmĭ dise:

— Ce face fata?

Și pănă sĕ-i rĕspunḑ, se făcuse nevăḑut, trântind ușa după dênsul.

A doua ḑi abia se crăpase de ḑiuă și fata la ferestră.

Ciobanul se zărea în depărtare, într'o céță albastră. Turma ca un nor tîrîndu-se pe pămênt.

Fata îmĭ petrecù amêndouĕ mânile pe după gât, mĕ sărutà, și 'mĭ ḑise plângênd:

— Ce am, bunico, ce am?

Și ciobanul sosi pe malul lacului; îșĭ aruncà pălăria; îșĭ scuturà pletele și începù sĕ cânte așa de frumos, că oile uitară sĕ mai bea apă. Și de la piciórele lui în jos, în lacul luminat, un alt cioban ține fluerul la gură.

Fata se rumeni și nu mai ḑise nimic.

Intr'o ḑi (tocmai îi desfăcusem códele ca sĕ o pieptăn) intră pe ușă o róbă, o arăpóică, și 'i spuse că o chiamă împĕratul.

Ea începù sĕ tremure și plecà.

Nu trecù mult și audì un țipet ascuțit, apoi nisce pașĭ repedĭ. Era ea. Dădù sĕ vorbéscă și nu putù. După-ce rĕsuflà bine, îmĭ ḑise:

— M'a strîns în brațe... o! așa m'a strîns în brațe... dă-mĭ nițică apă... așa m'a strîns... nițică apă că nu mai pot!

Bĕù și mĕ întrebà:

— Sunt fata lui?

— Da...

— Dómne!... Dómne!...

Incépù sĕ se închine.

Se trântì în pat. Mĕ chiamă lângă dênsa și mĕ rugà sĕ i spui adevĕrat cine a fost măsa, cum a sosit ea pe lume și ce sĕ facă ca sĕ scape de împĕrat?

Ii spuseiŭ tot. Cele trei femei la împĕrătésa. Au vorbit la ușe. A rĕmas împĕrătésa grea și a murit într'o clipă îndată ce el i-a spus că e fată.

Biata domniță, șoptì podidită de plâns „sĕ fie muma ei și fata ei, ér împĕratul bunic fiiului și tată nepotului...“

Unde am apucat amêndouĕ, acolo am rĕmas pănă 'ntru târḑiu.

Aprinseiŭ o văpaiță. Ea sări din pat Se uità la icóne.

— Cum sĕ-i întinḑ *doue mânĭ c'o mână?*

Ce clipă fericită ar fi aceea în care ar peri tot ce se mișcă în acest palat de spaimă și de mórte!

Apoi îmĭ spuse că altă scăpare nu e: sĕ fugă cu ciobanul și sĕ-șĭ i-a lumea în cap.

(Va urma.)

Spre orientare. Invitare la petrecerea de vară proiectată deja, se va face în mod deosebit. După ședința primă va fi prând comun la care moralminte e dator a participa fie-care membru present. Acei, carĭ doresc a participa la prândul comun sunt rugațĭ a se *înscrie barem cu 8 dile mai nainte de adunare la d-l Augustin Coardoș în Turțiu* (p. u. Halmi), carele — la cerere — va trimite apoi la gara din Halmi în 29 Iulie st. n. adecă Mercurĭ séra trăsurile necesare.

Programa:

Ședința I-a. 1) La 7 óre a. m. serviciu divin solemn în biserica parochială. 2) La 9 óre deschiderea adunărei prin președinte. 3) Cetirea și verificarea protocolului adunărei ultime. 4) Raportul gen. al comitetului despre activitatea sa, de la ultima adun. gen. prin Ștefan Pop, secret. Reun. 5) Raportul cassarului gen. Georgiu Dipse despre averea în banĭ a Reuniunei. 6) Raportul bibliotecarului gen. Ioan Batin despre starea bibliotecei gen. 7) Raportul comisiunei critisătóre a operatelor presentate pentru acéstă adunare prin Ștefan Pop, preș. comisiunei critisatóre. 8) Cetirea disertațiunei: „Carĭ sunt erorile crescerei din timpul nostru?" și desbaterea proiectului de statute pentru înființarea reuniunilor tinerimei în fie-care comună. 9) Alegerea comisiunilor de câte trei membri: *a*) pentru esaminarea raportului, *b*) censurarea socotelilor, *c*) incassarea taxelor și înscrierea membrilor noi, *d*) comisiunea pentru constatarea membrilor presențĭ și absențĭ, precum și a on. óspețĭ presențĭ.

Ședința a II-a. 1. La 4 p. m. óre redeschiderea ședinței prin președinte. 2) Raportul comisiunilor alese: *a*) comisiunea censurărei raportului comitetului, *b*) comisiunea censurărei socotelelor cassarului, *c*) comisiunea incassărei taxelor și a înscrierei de membrii noi. 3) Cetirea și aprobarea statutelor pentru Reuniunile tinerilor. 4) Statorirea locului și a timpului pentru adunarea generală a anului viitor. 5) Inchiderea adunărei.

Nu speriațĭ copiii.

Taie popa limba!
Vine gogorița și te mănâncă!
Las', te-oiŭ da eu la școlă, te-o învéța el dascălul!
Vine doctorul și-țĭ taie nasul!

Cu aceste lucrurĭ încércă ómenii, ca din copiiĭ neascultătorĭ șî rĕi sĕ facă copii bunĭ și ascultătorĭ.

Dér ce sĕ mai facĭ la nevoie, dice omul, ce sĕ facĭ, sĕ-l bațĭ? Sĕ-l omorĭ? Il sperii mai bine acolo cu ceva, și scapĭ de dênsul.

E adevĕrat, când îi spui de gogoriță și de alte prăpăstii, și de tăiat limba și de tăiat nasul, copilul se sperie. Te aude vorbindu-i de lucrurĭ nouĕ, de lucrurĭ, carĭ după mintea lui se pot întêmpla; te aude rĕmâne pe gândurĭ și luându-se pe gândurĭ ișĭ uită pentru moment îndĕrĕtnicia lui.

Ție ițĭ pare bine, tu te bucurĭ, că copilul s'a astêmpărat, s'a cumințit, dér te înșelĭ. Nimic în lumea asta nu se pierde. Adese-orĭ nu vedem, nu prindem noi de veste ce se face, dér nimic nu se perde.

Décă vedĭ că pe jos, pe unde ai vărsat apă, s'a uscat, ce credĭ? Credĭ că apa aceea s'a pierdut? S'a nimicit?

Décă pui cârpe la uscat, ițĭ închipui că apa din ele s'a nimicit, s'a pierdut?

Séu décă ai aruncat o vorbă în urechile unui copil, credĭ că vorba aceea s'a pierdut în mintea lui, fără nicĭ un rĕsunet? fără nicĭ o urmare?

Din locul cel ud, când se usucă locul, apa se schimbă în vaporĭ și se ridică în sus în atmosferă, unde se amestecă cu alțĭ vaporĭ și de acolo va cădé îndĕrĕt pe pĕmênt în formă de plóie.

O vorbă aruncată în mintea unui copil va eși odată de acolo, nicĭ nu scĭĭ în ce formă și nicĭ nu scĭĭ ce rĕu póte sĕ pricinuéscă ea.

Taie popa limba? Așa ai spus tu copilului. El te-a credut. In mintea lui de aci înainte, singurul rol pe care îl are preotul pe lume, va fi de a tăia limba copiilor.

Mai merge de-acum copilul la preot? De-acuma când la o întêmplare, copilul va fi bolnav, mai póte preotul sĕ se apropie de el sĕ-i dea grijanie?

Ai spus, că vine gogorița și-l mănâncă. Ai spus, și el te-a credut. El a tăcut când a rĕmas cu gândul la gogoriță. I-a rĕmas în minte, că se află în lume ființe de acestea, carĭ pot sĕ între și prin ușile încuiate, și prin părete și pre orĭ unde; ființe a-tot-puternice, de carĭ nu poțĭ scăpa.

Ei bine, scĭĭ ce va eși de pe urma acestei gogorițe?

Pe urma acestei gogorițe va eși, că copilul tĕu se va alege un fricos, care se va teme și de umbra lui; se va alege, că în loc sĕ crescĭ un om voinic și cu curagiŭ, va cresce un pĕcătos. Și pĕcătos va fi tótă viéța, căcĭ ceea ce a întrat de tinĕr în sângele lui, nu-i mai iese până nu i-o ieși și sufletul.

Il sperĭĭ cu școla și cu dascălul de la școlă? Sĕ nu te mirĭ dér când îi va fi școla urîtă.

Il sperĭĭ cu doctorul, că i taie nasul orĭ limba? Di ferescă D-deu sĕ nu se întêmple sĕ dea peste copil vr'o bólă de cele rele ca: anghină, scarlatină, etc., căcĭ va fi vai de tine cum te vei uita la dênsul, de pildă, că nu se lasă ca sĕ i-se uite doctorul în gât.

Étă la ce putețĭ ajunge speriind copiiĭ.

Și sĕ nu dicețĭ: Dér lasă că și pe mine m'au speriat când eram mic și n'am ajuns așa. Sĕ nu dicețĭ așa pentru-că nu e adevĕrat. Gândițĭ-vĕ mai bine și vĕ cercetațĭ mai cu de-amĕnuntul sufletul vostru și vețĭ vedé, de pildă că orĭ cât v'ațĭ păré de vitejĭ tot trebue sĕ fie ceva de care vĕ temețĭ. Ei bine, frica acésta e de la gogorița de când erațĭ micĭ.

Și chiar de nu vei găsi, că eștĭ fricos, sĕ scĭĭ că tot nu eștĭ așa cum ai fi fost, décă nu te spăria.

Dér pentru ce avețĭ nevoie sĕ speriațĭ copiiĭ?

Étă de ce:

Se întêmplă odată de e mai bolnăvior, că-l dóre ceva, că nu póte mânca, plânge, țipă, e rĕu dispus. In acest cas vĕ perdețĭ capul și-'i dațĭ tot, tot; tot ce nu cere; îi dațĭ tot ce altă-dată nu i-ațĭ fi dat. Ii dai césornicul, îi dai călimara, îi dai luminarea, îi dai pușca, îi dai briciul; tóte i-le dai pentru că stai tu sĕ-l păzescĭ. Dér când copilul se va face bine, nu-i vei mai da, căcĭ tu nu vei mai sta de géba lângă dênsul, căcĭ tu mai ai și altă trébă.

Tu nu-i dai și copilul va plânge și atuncĭ tu îl vei speria.

Decĭ care e lécul?

Intâiŭ lecuesce-te pe tine: Fii cuminte și nu-i da odată ce nu-i poțĭ da tot-déuna. Nu-i da de loc. Nu-l învéța a-i da și nu-țĭ va cere, și tu nu vei fi nevoit sĕ-l sperii.

(„Alb") *Th. D. Speranță.*

Lupta împotriva grindinei.

(Fine.)

Décă grindina ar loví numai securea ce țĕrancele nóstre înspăimêntate o împlântă înaintea casei în calea grindinei, am fi sigurĭ, că se sparge ghiața, ér nu ferul. Necazul e însĕ, că lovesce în câmpurĭ pline de florĭ mirositóre și de balsamurĭ rĕcoritóre, în holde pline de viéță; în vii și în pomĭ încărcațĭ cu darurĭ cerescĭ. Er de isprava, ce o face nimĕnui nu-i cresce inima, cu atât mai puțin plugarilor și proprietarilor.

Cine are o moșie
Cine-i bun proprietar
Are supĕrărĭ o mie
Care-l umplu de amar.
Ba-i prea mult sóre,
Ba-i prea rĕcóre.
Ba suflă crivĕț, ba vênt cu foc
Ba cade plóie
Și curg șiróie
Care-țĭ înécă lanul pe loc
Ba prețul scade
Grindina cade
Lăcusta vine potop grozav
Etă deu ce vrea sĕ dică
De a fi proprietar
Frundă multă, trébă mică
Și folos cât frunda 'n par.
(Alexandri.)

Nu e mirare, décă agricultura ișĭ ia refugiul la tot felul da mijlóce, posibile pentru a-șĭ apĕra recolta de distrugere. Astfel ișĭ ia refugiul împotriva grindinei la ajutorul tunurilor.

Ideia nu o tocmai nouă. Am vĕdut că deja în secolul al XVIII-lea se publică un premiu pe tema acésta.

Marinarii, când se apropie de o céță periculósă, o împróșcă cu tunurile și o risipesc.

Norii încă sunt formațĭ din negură, care plutesce pe sus.

A pușca în céță de pe suprafața mărilor nu e nicĭ un pĕcat. De ce sĕ fie pĕcat a o împroșca în regiunile înalte ale atmosferei.

Și în fine nimenĭ nu cércă a risipi *norii*, ci a risipi séu a distruge *grindina*; *lupta nu se dă împotriva norilor, ci împotriva grindinei.*

Nicĭ omul religios nu póte prin urmare sĕ obiecționeze nimic în contra modului de apĕrare.

Divinitatea a înzestrat pe om cu minte, ca sĕ învețe, a se apĕra în contra tuturor nĕcazurilor carĭ îl neliniștesc. Óre șórecii de câmp, óre lăcustele nu sunt și ele creațiunĭ de ale lui Dumnedeu și totușĭ le declarăm rĕsboiŭ de esterminare? Ciuma și colera nu sunt și ele lăsate de Dumnedeu, nu sunt *manifestărĭ ințelepte* ale puterii divine, și audit'am vr'odată de la cineva, că nu e bine sĕ ne împotrivim la întinderea lor?

Étă pentru-ce este cât se póte de înțelept procedeul preoțimei din Stiria și Italia, de a sfinți cu evlavie creștinéscă tunurile destinate pentru lupta împotriva grindinei, și de a le inmagazina — pe cât e posibil — în curtea bisericéscă.

Apĕrarea împotriva grindinei se face după două sisteme: *a*) după sistemul din Stiria, *b*) după sistemul italian. La sistemul din Stiria se aplică în genere tunurile Stiger. Tunul constă din trei părțĭ: 1 tubul acustic, construit din tinichea de fer în grosime de 2 mm. și înălțime de 2 metri; 2) dintr'un morsier, construit din fer compact în greutate de 20—25 kg., 3) dintr'o trasină de fer, aședată pe șine. Aparatul complet costă 90—100 cor.

Bateria Stiger, avênd cusurul de a se încăldi prea repede, a fost modificată și ameliorată în urmă de fabricantul M. Unger.

Un al treilea tip al tunurilor de Stiria se lucréză în fabrica lui Greimtz în Graz.

Colibele necesare pentru scutirea personalului se construesc lângă baterii. Intêmplându-se însĕ nu odată sĕ explodeze morsierele, astădĭ încep a fi preferite colibele suterane, unde personalul e mai bine ocrotit.

II) Italienii întrebuințéză la apĕrare esclusiv tunurĭ de tir repede și sistemul lor se pare, că va delătura total sistemul de Stiria.

Tunurile de țir repede ale lui *Garola Gisenti, Serini* și *Laverda* sunt construcții model în felul lor, și vor contribui mult la resolvarea definitivă a problemei de apĕrare.

Mai întâiŭ, morsierele sunt eliminate din mechanismul construcției, locul lor ocupându-l obusurĭ de alamă, căcĭ se umplu cu praf și sunt provĕdute cu aprindĕtóre centrale. Obuzul se închide hermetic în partea inferióră a tunului și se descarcă prin apăsarea ușóră a unui levator. Pe minut se pot face 10—15 pușcăturĭ. Forța espansivă a gazurilor lucréză esclusiv în direcția de lipsă. (De óre ce dedesubt tunul se închide hermetic) și personalul e în siguranță absolută.

Aceste motive și altele de ordin economic, au câștigat frumósă reputație tunurilor italiene, a căror specialitate o forméză și acele tunurĭ monstruóse — cu tuburĭ de 4 metri și mai bine de înalte — carĭ cu drept cuvênt se numesc „Formidabil".

Sĕ vedem efectul lor.

Gazurile desvoltate la esplodarea prafului se avêntă din gura tubului în rotogóle sprintene în atmosferă, rotogóle, carĭ în vreme negurósă sĕ obsérvă destul de frumos. Inelele de gazurĭ împing columna de aer, ce le stă în față cu vehemență teribilă și sguduie moleculele aerului până la înălțime de 1000—1200 de metri, stîrnind valurĭ și vĕrtejurĭ și unde, scurt o adevĕrată ferbere a vĕzduhului.

Ferberea vĕzduhului conturbă starea electrică din atmosferă; conturbarea stării electrice curmă séu suprimă formarea grindinei; prin ceea ce grindina formată deja séu se abate în altă parte séu sĕ disólvă și cade ca plóia pe pĕmênt.

Stațiunĭ de apĕrare s'au ridicat deja și în patria nóstră (în comitatele Zala, Fehér, Vas, Zemplén, Pest-Piliș, Arad și Timiș).

Étă unele observațiunĭ:

„In decursul verei 1899 în Lendva de jos ni-s'a dat ocasiune sĕ ne apĕrăm în opt rêndurĭ împotriva grindinei. In 6 casurĭ norii s'au risipat, în cât nicĭ plóie nu a mai cădut, în două casurĭ apropiindu-se norii grei dinspre apus, cum am început a pușca, s'au oprit și desbinându-se în două au trecut pe la drépta și stânga stațiunei nóstre. In aceste două casurĭ, pe dealurile comunelor învecinate a cădut ghiață, dér puțina".*)

In 24 Iulie, pe la 3 óre după prând — se dice într'un alt raport din comitatul Alba**) — veniau dinspre nord norĭ grei, întunecațĭ, pe carĭ i-am așteptat până la distanță de 2 km. Atuncĭ am început salvele. După un sfert de oră (17 pușcăturĭ) norul s'a risipit și s'a ivit sórele", dér „pe la 5 óre se scorni un nor și mai greu din spre apus; ferbea vĕzduhul, norul se apropia de noi. L'am risipit cu 15 pușcăturĭ;

„Séra pe la 7 óre s'a scornit un al treilea nor, cu fulgere și tunete, care iute a ajuns d'asupra nóstră. N'am dat de cât 8 pușcăturĭ și s'a întors spre plóie, care și acésta s'a oprit nu peste mult. Norul s'a retras cătră miadă-di și în comuna Enying a cădut atuncĭ ghiață, destul de multă".

In 14 Iulie, la amédĭ a venit un nor fórte greu din spre nord-est. Cu 65 de pușcăturĭ l'am abătut, desbinându-l în două. O parte a apucat cătră apus. — la Várpalota plóie désă — cealaltă parte cătră sud-est — la Szent-Iván, Tácz — plóie.

In 17 Iulie — după prând pe la $1^1/_2$ óre se iviră norĭ grei de la médă-nópte. Când s'au apropiat la 2 km. am dat 15 pușcăturĭ. S'au oprit și în curênd s'au întors cătră apus, schimbêndu-se în plóie torențială. La noi încă a plouat, dér puțin".

Rapórtele sună tot cam în felul acestora.

Condiție e, că apĕrarea sĕ se încépă conscienționș și energic de pe la tóte bateriile de-odată.

Cât de vitale sunt interesele, în serviciul cărora s'a pornit lupta împotriva grindinei ne-o dovedesce și Italia, unde guvernul a încredințat studiarea cestiei renumitului Vinolog Ottavi și profesorului *Marangoni*. Technicĭ de frunte cu rîvnă laudabilă se nisuesc sĕ perfecționeze construcția tunurilor ér în laboratorul pirotehnic al lui Chiniali din Milano se fac încercărĭ pentru a produce bombe, carĭ sĕ esplodeze de-a dreptul între norii cu grindină.

G. Todică.

*) Raportul farmacistului Ferd Fuss, în „Kisérletügyi közlemények" 1899 pag. 216.
**) L. c. pag. 218.

Un meseriaş român la Paris.

Dumitru *Tiu*, pantofar, originar din Braşov, care a fost sprijinit de societatea meseriaşilor din localitate, în rîvna de a se perfecţiona în meseria sa, s'a dus în ţerĭ streine şi acuma adreséză din *Paris* o scrisóre d-luĭ N. P. *Petrescu*, preşedintele societăţiĭ meseriaşilor, din care scrisóre reproducem următórele:

„Vĕ fac cunoscut, cumcă eu sunt sĕt nĕtos şi acum sunt de 2 anĭ în Paris. Am fost şi în Londra aḑĭ primăvară, dér nu am reuşit a găsi de lucru şi am fost silit a mĕ reîntórce la Paris.

„Acum tare aşĭ dori sĕ mĕ reîntorc către casă, că mi-e fórte dor. Decĭ vĕ rog, faceţĭ bine şi-mĭ scrieţĭ, cum le merge meseriaşilor în Braşov?

„Mai departe vĕ fac cunoscut, că aicĭ unde lucrez este o şcólă pentru a se perfecţiona muncitoriĭ în meseria lor şi în tot anul este un concurs şi eu am făcut lucrărĭ pentru exposiţie. In anul dintâiŭ când am venit în Paris am căpĕtat premiu prima diplomă, în anul al doilea am căpĕtat *medalie de bronz*. In anul acesta am căpĕtat a 4-a *medalie de argint*.

„Mai departe vĕ fac cunoscut, cum că şi aicĭ, ca în tóte părţile, 3 lunĭ de ḑile nu e de lucru aproape nimic, decĭ vĕ rog déca s'ar puté sĕ-mĭ faceţĭ rĕnd sĕ capĕt şi eu câte o gazetă românéscă, ca sĕ am şi eu sĕ citesc, că de multă vreme nu am cetit jurnal românesc.

„Rĕmân recunoscător al d-vóstră.

Paris Orfanul

(ss) *Dumitru Tiu.*

Puiul şi mama.

(Basm pentru Bebe.)

— Piŭ, piŭ, piŭ.

— Clonc, Clonc.

— Piŭ, piŭ, piŭ.

— Clonc, clonc.

Aşa făcea puiul şi găina, par'că vorbeau, şi iĭ se înţelegeau, când de-odată ĕtă şi cocoşul:

— Cotcodac-cotco! adecă ce este acolo?

— Ce sĕ fie, ḑice găina, ĕcă eu vrĕu sĕ mĕ duc, sĕ mĕ duc sĕ caut sĕ văd unde găsesc ceva mâncare bună şi apă bună şi puiu nu vrea sĕ stea puţin aicĭ cuminte până ce voiŭ veni eu, căcĭ eu vin numai de cât.

— Dér cu mine vreai sĕ staĭ, puiule întrébă cocoşul.

— Cu d-ta stau.

— Ei, déca staĭ atuncĭ bine.

Şi puiul a stat frumos şi cuminte şi mama luĭ s'a dus şi numaĭ de cât a venit înapoi. Şi după-ce a venit a luat pe puiul şi a mers cu dênsul şi cu domnul cocoş şi au mâncat bine, şi au bĕut apă bună şi pe urmă d-l cocoş a ḑis:

— Acuma puiule, déca aĭ fost cuminte acuma haide cu mine să-ţĭ arĕt ceva frumos.

Si cocoşul ia pe puiŭ şi pe mama luĭ şi merg într'un loc la o uşe mică şi numai ce aud înăuntru nisce glasurĭ ca de puişorĭ care făceau:

— Fi-fi-fi! Fi-fi-fi!

— Vai ce frumos, ḑice puiu; dér óre ce sĕ fie acĭ?

— Ghicĭ.

— Stecleţĭ?

— Nu.

— Canarĭ?

— Nu.

— E ceva frumos?

— Da, fórte frumos.

— Sunt nisce păpuşĭ?

— Nu.

— Sunt?... Ce sunt?

— Ei, ĕcă ce sunt, ḑice cocoşul şi odată deschide uşa. Şi când deschide uşa ce se veḑĭ?!... O mulţime de bobocei de gâscă! Nisce bobocei frumoşĭ, frumoşĭ, cu nisce pufuşor ca de aur, par'că erau cu nisce flaneluţe, şi cu capuşóne galbene. Şi aveau picioruşe roşii şi frumuşele, şi par'că vorbiau aşa făceau:

— Fi-fi-fi! fi-fi-fi!

Şi când i-au vĕḑut puişorii găinei le-au părut aşa de bine şi au rĕmas acolo şi s'au jucat cu ei, tótă ḑiua până sera. Şi domnul cocoş le-a ḑis:

— Vedeţĭ ce v'am arătat déca aţĭ fost cuminţĭ?

Şi altă-dată o sĕ vĕ mai arăt.

(„Pentru copii") *Th. D. Speranţă.*

»Romana«

este titlul broşureĭ, care a apărut în editura tipografieĭ A. Mureşianu, cu descrierea şi esplicarea dansului nostru de salon

„**Romana**", dans de colónă în 5 figurĭ. *Descrisă şi esplicată împreună cu musica ei, după compunerea ei originală.* Cu-o introducere („în loc de prefaţă",) de *Tunarul din Dumbrău*, **Popa.** — Tipografia Aurel Mureşianu, Braşov 1903.

A trecut deja o jumĕtate de secol, de când, în epoca redeşteptăriĭ nóstre naţionale, s'a compus şi înfiinţat în Braşov „Romana", unicul dans de colónă român. In iérna anuluĭ 1901, cu ocasiunea jubileuluĭ de 50 de anĭ de la fondarea Reuniuniĭ femeilor române, s'a serbat la balul festiv ce s'a dat în Braşov cu ocasiunea acésta şi jubileul de 50 de anĭ al „Romaneĭ". La acest jubileu vre-o 20 de părechĭ, damele purtând costum naţional, au jucat „Romana" jubilară, adecă au esecutat acest dans în tocmai după regulele şi prescrierile originale, cum s'a esecutat înainte cu 50 de anĭ la primul bal al „Reuniuniĭ".

Autorul broşureĭ esplică „Romana" în strînsă legătură cu musica ei după aceste regulĭ şi prescrierĭ originale, fără abaterile şi erorile, ce cu timpul s'au furişat în acest dans. (Esplicarea figurilor o face alăturĭ şi în limba germană.)

Meritul autoruluĭ broşureĭ mai sus anunţate este, că a fixat regulele originale ale „Romaneĭ", ca orĭ şi unde în ţinuturile şi ţĕrile locuite de Românĭ acest dans de colónă român sĕ pótă fi studiat şi jucat cum se cade şi uniform. De aceea a adaus la finea broşureĭ şi textul frumósei şi atrăgătóreĭ musice a „Romaneĭ", esplicând printre note tóte mişcările dansuluĭ după tactele musiceĭ. Pe lângă popularitatea, de care se bucură dansul „Romana" pretutindenĭ între noi, a fost tot-déuna o dorinţă viuă a publiculuĭ nostru de a o vedé jucându-se bine, esact şi uniform. Credem, că broşura de faţă, care face istoricul şi descrierea figurilor dansuluĭ cu multă îngrijire şi acurateţă, va satisface pe deplin dorinţeĭ generale.

Broşura este în cuart mare, hârtie fină şi tipar elegant, cu adausul uneĭ cóle de note (musica „Romaneĭ" cu esplicărĭ) şi costă numai 2 cor. 50 banĭ (plus 5 banĭ porto-postal) pentru România 3 leĭ.

„*Romana*" se póte procura de la tipografia A. Mureşianu, Braşov.

Merge racul sĕ se 'nsóre.

Frunḑuliţă foişóre
Merge racul sĕ se 'nsóre,
Dér n'are nicĭ o prinsóre.
Intêlni pe bróscă 'n cale:
— Hai! tu bróscă, după mine,
Că te-oiŭ ţine tare bine.
Am o móră după casă
Curge făina pe ferésträ;
Doi cocoşĭ
Ţin de coş;
Doi gândacĭ
Pun în sacĭ.
— Dér la nuntă cine-o fi
— Două muşte
Tot fac gălusce;*)
Cu topóre
Două cocóre.
Şed şi taie lemne afara.
— Dér în casă cin' le-aduce?
— Raţele
Cu braţele
— La nuntă cine-ai poftit?
— Doi purcei
Sunt vătăşeĭ **)
— De cântat, cine-o cânta?
— Doi ţînţarĭ
Sunt lăutarĭ.

(„Pentru copii".)

*) Sarmale.

**) Vornicei.

Anunţurĭ de căsĕtorie.

[illegible]e la 3 Iulie pănă la 9 Iulie 1903.

1) Popescu Ioan gr. or. lucrător, cu Laslo Iuliana gr. cat. din Braşov. 2) Szavuj Ferencz r. cat. voiagior de asecurare domiciliat în Cernatu cu Wilhelmine Rissdörfer ev. aug. din Braşov. 3) Wolf Mathias r. cat. friseur Braşov, cu Wilhelmine Vogel rom. cat. din Făgăraş. 4) Schmidts Georg ev. aug. sergent-maior de artilerie Braşov, cu Caterina Gerger ev. aug. din Rĕşnov. 5) Bruss Karl r. cat. calfă de tĕmplar cu Carolina Rozsa r. cat. amêndoi domiciliaţĭ în Brăila. 6) Iános Ferencz r. cat. cismar, cu Csiszev Ida Zenobia r. cat. Braşov. 7) Veres Mihail gr. or. lucrător, cu Maria Gămulea gr. or. Braşov. 8) Perşenariu Ioan gr. or. lucrător, cu Muşica Eufrosina gr. or. Braşov. 9) Pocsvajler Iozsef r. cat. calfă de ferar Braşov, cu Kovári Ilona r. cat. din Cluşiŭ.

Calendarul sĕptĕmânei.

IUNIE. (1903) are 30 ḑile. CIREŞAR.

Ḑilele	Călend. Iul v.	Călend. Greg.
Dum.	29 † Petru şi Pavel	12 Enric
Lunĭ.	30 † Adun. ss. apos.	13 Margareta
Marţĭ	1 Cosma şi Dămian	14 Eugeniu
Merc.	2 † Vest. Preacur.	15 † Impărţ. aps.
Joi	3 Mart. Iacint	16 Maria
Viner	4 P. Andrei Criten	17 Alexie
Sâm.	5 P. Atan şi Anton	18 Fridrich

Preţurile cerealelor din piaţa Braşov.

Din 10 Iulie 1903.

Mesura sĕu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor.	Valuta în fil.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	13	30
„	Grâu mijlociu . . .	13	10
„	Grâu mai slab . . .	12	70
„	Grâu amestecat . .	9	30
„	Sĕcară frumósă. . .	8	—
„	Sĕcară mijlociă. . .	7	90
„	[illegible] frumós	7	10
„	[illegible]jlociu. . . .	7	—
„	Ovĕs frumos. . . .	5	20
„	Ovĕs mijlociu . . .	5	—
„	Cucuruz	9	30
„	Mălaiu (meiŭ) . . .	8	—
„	Mazăre.	16	—
„	Linte	16	—
„	Fasole	14	—
„	Semênţă de in . . .	16	—
„	Sĕmênţă de cânepă .	7	10
„	Cartofĭ.	1	60
„	Măzăriche.	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	—	96
„	Carne de porc . . .	1	12
„	Carne de berbece. .	—	72
100 kil.	Sĕu de vită próspĕt .	40	—
„	Sĕu de vită topit . .	62	—

Têrgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 7 Iulie n. de 48,596 capete, la 8 Iulie au întrat 297 capete şi au eşit 514 capete, rĕmânênd la 9 Iulie n. un număr de 48,379 capete.

Se notéză marfa ungurésca: **veche** grea dela 104—106 fil. tînĕră grea dela 113—115 fil., de mijloc dela 113—115 fil. — **Sêrbéscă**: grea 114—115 fil., de mijloc 113—114 fil., uşóră 112—114 fil. kilogramul.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Redactor responsabil: **Traian H. Pop.**

„Gazeta Transilvaniei“ cu numĕrul à 10 fil. se vinde la libräria Nic. I. Ciurcu și la Eremias Nepoții.

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“ se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sěu lunare.

Tipografia Aurel Mureșian